

**ЗӨВШӨӨРЛИЙН АНГИЛАЛ, ТӨРЛҮҮД БА ТҮҮНИЙГ ОЛГОХ, ХЯНАХТАЙ ХОЛБООТОЙ ЭРХ ЗҮЙН
ЗОХИЦУУЛАЛТ: ГАДААДЫН ЗАРИМ ОРНЫ ТУРШЛАГА**

(Харьцуулсан судалгаа)

Г.Билгээ, О.Нарантуяа,
П.Уранчимэг

АГУУЛГА

СУДАЛГААНЫ ХУРААНГУЙ

**ЗӨВШӨӨРЛИЙН АНГИЛАЛ, ТӨРЛҮҮД БА ТҮҮНИЙГ ОЛГОХ, ХЯНАХТАЙ ХОЛБООТОЙ ЭРХ
ЗҮЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ: ГАДААДЫН ЗАРИМ ОРНЫ ТУРШЛАГА**

1.ГҮРЖ УЛС

- 1.1.Зөвшөөрлийн ангилал, төрлүүд*
- 1.2.Зөвшөөрөл олгох байгууллага*
- 1.3.Зөвшөөрлийн хугацаа*
- 1.4.Хяналт тавих*
- 1.5.Хариуцлага хүлээлгэх*

2.БҮГД НАЙРАМДАХ СИНГАПУР УЛС

- 2.1.Зөвшөөрлийн ангилал, төрлүүд*
- 2.2.Зөвшөөрөл олгох*

3.БҮГД НАЙРАМДАХ СОЛОНГОС УЛС

- 3.1.Зөвшөөрлийн ангилал, төрлүүд*
- 3.2.Зөвшөөрөл олгох байгууллага*
- 3.3.Зөвшөөрлийн хугацаа*
- 3.4.Хяналт тавих*
- 3.5.Хариуцлага хүлээлгэх*

4.БҮГД НАЙРАМДАХ ЭСТОНИ УЛС

- 4.1.Зөвшөөрлийн ангилал*
- 4.2.Тусгай зөвшөөрлийн үүрэг, төрлүүд*
- 4.3.Мэдэгдлийн үүрэг, төрлүүд*
- 4.4.Хяналт тавих*

ЭХ СУРВАЛЖИЙН ЖАГСААЛТ

ХАВСРАЛТУУД

Хавсралт 1. Гүрж Улсын зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрлийн төрлүүд

Хавсралт 2. Сингапур Улсын зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрөл, гэрчилгээний төрлүүд, тэдгээрийг олгох, хяналт тавих байгууллагууд

Хавсралт 3. Эстони Улсын зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрөл, гэрчилгээний төрлүүд, тэдгээрийг олгох, хяналт тавих байгууллагууд

UIH.MN
СУДАЛГААНЫ САН

СУДАЛГААНЫ ХУРААНГУЙ

Улсын Их Хурлын гишүүнээс ирүүлсэн захиалгын дагуу “Зөвшөөрлийн ангилал, төрлүүд ба түүнийг олгох, хянахтай холбоотой эрх зүйн зохицуулалт: гадаадын зарим орны туршлага” сэдэвт судалгааны ажлыг гүйцэтгэв. Судалгаанд захиалгын дагуу Гүрж, Сингапур, БНСУ, Эстони улсуудад олгодог зөвшөөрлийн ангилал, төрөл ба зөвшөөрөл олгох, түүнд хяналт тавих, хариуцлагын механизм зэрэг асуудлуудыг эрх зүйн орчны хүрээнд харьцуулан судаллаа.

Судалгааны хамрах хүрээ

Судалгаанд авагдсан орнуудын холбогдох хууль, эрх зүйн орчны хүрээнд төрийн байгууллагаас аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагаа эрхлэхэд олгох зөвшөөрөлтэй холбоотой дараах асуудлыг судаллаа. Үүнд:

- зөвшөөрлийн тодорхойлолт, ангилал (зөвшөөрөл, тусгай зөвшөөрөл), төрлүүд;
- зөвшөөрөл олгох байгууллага;
- зөвшөөрлийн хугацаа;
- зөвшөөрөлд тавих хяналт, хариуцлага тооцох механизм зэрэг болно.

Судалгааны үр дүнгийн тойм

Өнөөгийн байдлаар, Улсын Их Хурлын даргын 2019 оны 127 дугаар захирамж, Эдийн засгийн байнгын хорооны 2021 оны 01 дүгээр тогтоолоор Монгол Улсын Засгийн газраас өргөн мэдүүлсэн (2019.04.30) Зөвшөөрлийн тухай, Зөвшөөрлийн жагсаалт батлах тухай хуулийн төслүүд болон Улсын Их Хурлын гишүүн С.Бямбацогт нарын 22 гишүүнээс өргөн мэдүүлсэн (2019.03.19) Зөвшөөрлийн тухай хуулийн төслүүдийг нэгтгэн чуулганаар хэлэлцүүлэх бэлтгэлийг хангах, санал дүгнэлтийн төсөл боловсруулах үүрэг бүхий ажлын хэсэг байгуулагдан ажиллаж байна.

Хууль санаачлагчид аж ахуйн үйл ажиллагаанд олгох зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрлийн хууль, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгохоор дор дурдсан асуудлуудыг нарийвчлан зохицуулахаар тусгасан байна. Үүнд:

- үндэсний аюулгүй байдал, улс орны болон нийтийн эрх ашиг, хүний амь нас, эрүүл мэнд, байгаль орчныг хамгаалах;
- эдийн засгийн өсөлт, шударга өрсөлдөөнийг дэмжих, бизнес эрхлэх таатай орчинг бүрдүүлэх;
- ил тод, нээлттэй байх зарчимд нийцүүлэхээр зөвшөөрлийн ангилал, төрлүүдийг шинэчлэн тогтоож, иргэдийг чирэгдэлгүй болгох;
- зөвшөөрөл бүрийг кодын системд оруулж, түүнийг олгох, бүртгэх, хянах үйл ажиллагааны нэгдсэн журмыг шинэчлэх;
- хуулиар хориглоогүй үйл ажиллагааг чөлөөтэй эрхлэх иргэний эрхийг баталгаажуулах нөхцөлийг хангах;
- зөвшөөрөл олгох эрх бүхий этгээдийг тодорхойлж, хариуцлага, хяналтыг нэмэгдүүлэх;
- эрхээ бусдад шилжүүлэх үндэслэл, журмыг тогтоох, зөвшөөрөл олгох ажиллагааг хялбаршуулсан журмаар хэрэгжүүлэх;
- бүртгэлийн нэгдсэн сан бий болгох;
- зөвшөөрөл олгох эрх бүхий этгээдийг арга зүйн нэгдсэн удирдлагаар хангах;
- хуулийн хэрэгжилтийн үр нөлөөг үнэлэх, дүгнэлт гаргах, хуульд холбогдох шинэчлэлт хийх асуудлаар Зөвшөөрлийн хяналтын зөвлөл ажиллах эрх зүйн орчинг бий болгох зэрэг болно.

Судалгаанд захиалгын дагуу дээрх хуулийн төсөлд тусгагдсан зарим асуудлыг Гүрж, Сингапур, БНСУ, Эстони улсуудад хэрхэн зохицуулдаг талаар эрх зүйн орчны хүрээнд судлан танилцуулж

байна.

Эрх зүйн орчны хувьд, судалгаанд хамрагдсан улсуудаас Гүрж, Эстони улсад үйл ажиллагааны зөвшөөрөлтэй холбоотой харилцааг бие даасан хуулиар, мөн холбогдох салбарын хуулиудаар хамтатган зохицуулж байна.

Гүрж Улсын *Тусгай зөвшөөрөл болон зөвшөөрлийн тухай хуульд* зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрлийн төрлүүдийг нэр зааж тусгасан бөгөөд зөвшөөрлийн хугацаа, зөвшөөрөл олгох эрх бүхий байгууллага, зөвшөөрөлд тавих хяналт, хүлээлгэх хариуцлагатай холбоотой асуудлыг нийтлэг байдлаар зохицуулжээ.

Эстони Улсын *Аж ахуйн үйл ажиллагааны тухай хуулиар* аж ахуйн үйл ажиллагааг бүртгэх, эхлүүлэх, дуусгавар болгох, төрөөс хяналт тавих, хариуцлага тооцох зэрэг асуудлыг мөн нийтлэг байдлаар зохицуулсан байна. Энэ хуульд зөвшөөрлийн төрлүүдийг нэр зааж тусгаагүй байна.

Харин Сингапур, БНСУ-ын хувьд үйл ажиллагааны зөвшөөрлийг зохицуулсан бие даасан хууль байхгүй бөгөөд уг асуудлыг зөвхөн тухайн салбарын харилцааг зохицуулсан хуулиудаар зохицуулдаг байна.

Зөвшөөрлийн тодорхойлолтын хувьд, судалгаанд хамрагдсан орнуудын хуулиас үзэхэд, зөвшөөрөл гэдгийг тодорхой үйл ажиллагаа (Гүрж), эсхүл хориглосон үйл ажиллагаа (БНСУ, Эстони) эрхлэх эрх олгох захиргааны акт гэж тодорхойлсон байна. Эстони Улсын хуулиар энэ нь захиргааны актаас гадна, мөн аж ахуйн нэгжтэй байгуулсан захиргааны гэрээ гэж тодорхойлсон байна. Аль ч улсад тусгай зөвшөөрөл нь зөвшөөрлөөс тусгай нөхцөл, шаардлага хангах үүрэг хүлээснээрээ ялгаатай байна.

Гүрж Улсын *Тусгай зөвшөөрөл болон зөвшөөрлийн тухай хуульд* зааснаар зөвшөөрөл гэж аливаа этгээдэд хуулиар тогтоосон (нийтлэг) нөхцөлийг, тусгай зөвшөөрөл гэж аливаа этгээдэд хуулиар тогтоосон тусгай нөхцөлийг хангах үүрэгтэйгээр тодорхой төрлийн үйл ажиллагаа эрхлэх эрх олгосон захиргааны актыг ойлгоно.

БНСУ-д зөвшөөрөл гэдэг нь хууль тогтоомжоор хориглосон тодорхой үйлдэл, бизнесийн үйл ажиллагаа эрхлэхийг хуульд заасны дагуу зөвшөөрсөн захиргааны байгууллагын эрх зүйн актыг, Сингапур Улсад бизнесийн тусгай зөвшөөрөл гэдгийг тодорхой төрлийн үйл ажиллагаа эрхлэх эрх, боломжийг шаардлага хангасан аж ахуйн нэгж, байгууллага, хувь хүнд олгосныг тус тус ойлгоно.

Эстони Улсад тусгай зөвшөөрөл гэдэг нь аж ахуйн нэгжид аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэхийг хориглосон, аж ахуйн үйл ажиллагааны тодорхой шаардлагыг хангаж байгаа, эсхүл аж ахуйн үйл ажиллагааны нэмэлт нөхцөлийг тодорхойлсон аж ахуйн нэгжид хаягласан захиргааны акт, эсхүл аж ахуйн нэгжтэй байгуулсан захиргааны гэрээ юм.

Зөвшөөрлийн ангилал, төрлүүдийн хувьд, судалгаанд авагдсан орнуудаас Гүрж, Сингапур, БНСУ-д улсад тусгай болон зөвшөөрөл гэж, Эстони Улсад тусгай зөвшөөрөл болон мэдэгдэл гэж тус тус ангилжээ.

Гүржид тусгай зөвшөөрлийг үйл ажиллагааны болон ашиглалтын гэж, Сингапурт заавал авах болон мэргэжлийн үйл ажиллагааны гэсэн дэд ангилалд тус тус хуваана. Харин БНСУ-д зөвшөөрлийг нөхцөлт болон урьдчилсан зөвшөөрөл гэж дэд ангилалд хуваана.

Судалгаанд хамрагдсан орнуудаас Гүрж Улсын *Тусгай зөвшөөрөл болон зөвшөөрлийн тухай хуульд* зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрлийн төрлүүдийг нэр зааж тусгасан байсан. Бусад улсуудын зөвшөөрлийн төрлүүдийг зөвшөөрлийн нэгдсэн цахим хуудаснаас авсан бөгөөд жагсаалтыг Хавсралтаас үзнэ үү.

Зөвшөөрлийн хугацааны хувьд, улс орон бүрт үйл ажиллагааны зөвшөөрлийн ангилал,

төрлөөсөө хамаарч харилцан адилгүй зохицуулсан байна. Тухайлбал, Гүрж, Эстони улсуудад тусгай зөвшөөрлийг ерөнхийдөө хугацаа заахгүйгээр олгож байна. Гэхдээ Гүрж Улсад ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн хувьд тухайн объект болон ашиглалтын технологийн онцлог шинжийг харгалзан хугацааг заана. Харин Эстони Улсад дараах тохиолдолд тусгай зөвшөөрлийн хугацааг заана:

- тусгай зөвшөөрөл нь нэмэлт нөхцөлтэй бол;
- техникийн болон байгалийн нөөц хязгаарлагдмал бол;
- нийтийн ашиг сонирхлын үүднээс тусгай зөвшөөрлийн тоог хязгаарласан бол.

Сингапур Улсад тусгай зөвшөөрлийн хугацааг хуульд тусгаагүй байна.

Гүрж Улсад зөвшөөрлийн хугацааг 2 янзаар олгоно: нэг удаа тодорхой хугацаатай, эсхүл хугацаагүй олгоно. Тусгай зөвшөөрөл болон зөвшөөрлийн тухай хуульд нарийвчлан зохицуулсан зөвшөөрлийн 5 төрөл (сурталчилгаа байршуулах, нийслэл хотод автомашин (такси)-аар тээвэрлэх, зорчигч тогтмол тээвэрлэх зэрэг зөвшөөрлүүд, нутгийн өөрөө удирдах ёсны байгууллагуудаас олгох зөвшөөрлүүд, Гүрж Улсын олон улсын гэрээний дагуу олон улсын автомашины зорчигч болон ачаа тээврийн олон удаагийн зөвшөөрлүүд)-ийг зөвшөөрөл олгох эрх бүхий байгууллагууд нь, эсхүл олон улсын гэрээний дагуу тогтооно. Бусад зөвшөөрлийг хугацаагүйгээр олгоно.

БНСУ-ын *Ундны усны тухай хуулиар* зөвшөөрлийн хугацаа 5 жил, сунгах хугацааг 5 жил, *Өргөн нэвтрүүлгийн тухай хуулиар* 7 жил байхаар тус тус зохицуулсан байна. Харин судалгаанд хамрагдсан бусад БНСУ-ын хуульд хугацааны талаар зохицуулаагүй байна.

Зөвшөөрөлд тавих хяналтын хувьд, Гүрж, Сингапур, Солонгос улсуудад зөвшөөрөл олгосон байгууллагууд нь хяналтыг хэрэгжүүлж байна. Эстони Улсад зөвшөөрөл олгосон байгууллагууд хяналтыг хэрэгжүүлдэг ч зарим зөвшөөрлийн хувьд олгосон байгууллагын харьяа агентлаг хэрэгжүүлдэг (тухайлбал, яамнаас зөвшөөрөл олгосон бол түүний харьяа агентлаг хяналт тавих), мөн Эдийн засгийн удирдлагын газар нь хяналтын ерөнхий удирдлагаар хангаж ажилладаг.

Хариуцлагын тогтолцооны хувьд, зөвшөөрөл олгосон эрх бүхий байгууллага нь хууль тогтоомжоор тогтоосон нөхцөл, шаардлагыг хангуулах, зөрчсөн тохиолдолд хариуцлага тооцох эрхтэй. Тухайлбал, Гүрж Улсын хувьд зөвшөөрөл эзэмшигч нь зөвшөөрлийн нөхцөлийг биелүүлээгүй бол торгууль ногдуулах бөгөөд нөхцөлийг хангуулах боломжийг 2 удаа олгоно, харин нөхцөлийг тухай бүр биелүүлээгүй бол торгуулийн хэмжээг 2 удаа гурав дахин нэмэгдүүлнэ, хамгийн сүүлд нь зөвшөөрлийг цуцлах хүртэл арга хэмжээ авна.

Эстони, БНСУ-д хууль тогтоомж зөрчсөн этгээдэд торгох, зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрлийг хүчингүй болгох хүртэл арга хэмжээ авдаг байна. Мөн БНСУ-д хорих арга хэмжээ ногдуулахаар хуульчилсан байна.

Түлхүүр үг: *Тусгай зөвшөөрөл, зөвшөөрөл, зөвшөөрөл эзэмшигч, зөвшөөрлийн ангилал.*

Licences and permits, types of licences and permits, licence conditions, permit conditions.

Лицензия, разрешения, лицензионные условия, разрешительные условия, Виды лицензии, Виды разрешения, уведомления, обязательство по уведомлению.

ЗӨВШӨӨРЛИЙН АНГИЛАЛ, ТӨРЛҮҮД БА ТҮҮНИЙГ ОЛГОХ, ХЯНАХТАЙ ХОЛБООТОЙ ЭРХ ЗҮЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ: ГАДААДЫН ЗАРИМ ОРНЫ ТУРШЛАГА

1. ГҮРЖ УЛС

1.1. Зөвшөөрлийн ангилал, төрлүүд

Гүрж Улсад тусгай зөвшөөрөл (лиценз) болон зөвшөөрөлтэй холбоотой үндсэн харилцааг 2005 онд батлагдсан *Тусгай зөвшөөрөл болон зөвшөөрлийн тухай хуулиар*⁴⁵⁰ зохицуулдаг. Энэ хуульд зааснаар Гүрж Улсын Засгийн газраас дараах зорилгоор бизнест зөвшөөрөл олгож байна. Үүнд:

- а) хүний амь нас, эрүүл мэндийн аюулгүй байдлыг хангах, хамгаалах;
- б) хүний амьдрах болон соёлын орчны аюулгүй байдлыг хангах, хамгаалах;
- в) төрийн болон нийтийн ашиг сонирхлыг хамгаалах зэрэг болно.

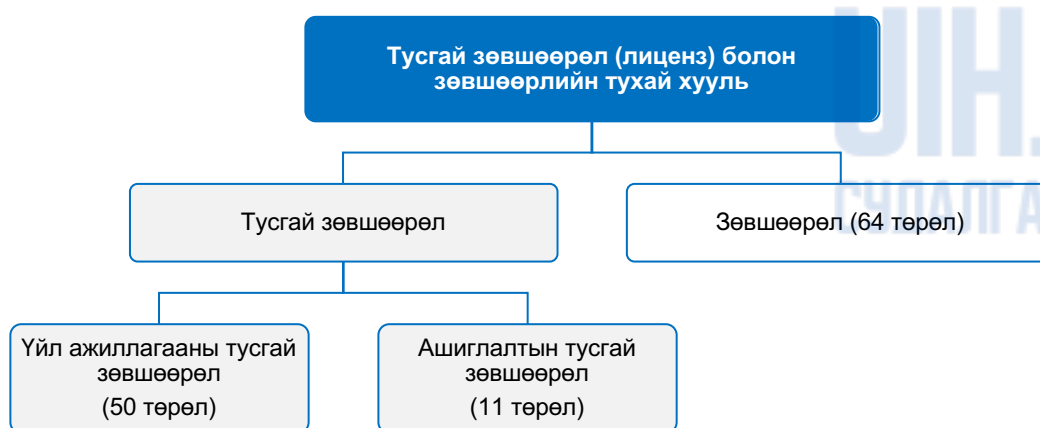
Тусгай зөвшөөрөл болон зөвшөөрлийн тухай хуулийн хамт тухайлсан салбарын хуулиар холбогдох зөвшөөрлийг зохицуулж байна. Тухайлбал, байгаль орчны салбарын зөвшөөрлийг Тусгай зөвшөөрөл болон зөвшөөрлийн тухай хуулиас гадна Байгаль орчинд нөлөөлөх зөвшөөрлийн тухай (2007), Усны тухай (1997), Агаар мандлын агаарыг хамгаалах тухай (1999) хуулиудаар зохицуулдаг байна.

Мөн дараах харилцаануудыг Тусгай зөвшөөрөл болон зөвшөөрлийн тухай хууль болон холбогдох салбарын хуулиар зохицуулж байна. Тухайлбал:

- ашигт малтмал олборлолт, ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг Газрын хэвлийн тухай хуулиар;⁴⁵¹
- нефть, байгалийн хийн олборлолт, ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг Нефть ба байгалийн хийн тухай хуулиар;⁴⁵²
- цэргийн зориулалттай бүтээгдэхүүнийг Цэргийн болон давхар зориулалттай бүтээгдэхүүнд хяналт тавих тухай хуулиар тус тус зохицуулж байна.

Зөвшөөрлийг нөхцөлөөс нь хамаарч зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрөл гэж ангилна.

Зураг 1. Гүрж Улсын зөвшөөрлийн ангилал

⁴⁵⁰ Закон Грузии О лицензиях и разрешениях, 24 июня 2005 года, №1775.

<https://matsne.gov.ge/ru/document/view/26824?publication=87>

⁴⁵¹ Закон Грузии О недрах, 17.05.1996. №242. <https://matsne.gov.ge/ru/document/view/33040?publication=18>

⁴⁵² Закон Грузии О нефти и газе, 16.04.1999, №1892.

<https://matsne.gov.ge/ru/document/view/18424?publication=29>

Тусгай зөвшөөрөл (лиценз) нь аливаа этгээдэд хуулиар тогтоосон тусгай нөхцөлийг хангах үүрэгтэйгээр тодорхой төрлийн үйл ажиллагаа эрхлэх эрх олгосон захиргааны актыг ойлгоно. Эрх бүхий байгууллага нь тусгай зөвшөөрөл олгохдоо аж ахуйн нэгжийн тусгай зөвшөөрөлд тавигдах тусгай нөхцөлүүдийг хангасан эсэхийг бодит байдалтай заавал танилцсаны үндсэн дээр олгодог байна.

Тусгай зөвшөөрлийг үйл ажиллагааны болон ашиглалтын гэсэн 2 ангилна. (§3)

а) **Үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлөөр** Тусгай зөвшөөрөл болон зөвшөөрлийн тухай хуулиар тодорхойлсон үйл ажиллагаа эрхлэх эрх олгоно. Үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нь хуульд заасан тусгай нөхцөлүүдийг хангах үүрэг хүлээх бөгөөд уг тусгай зөвшөөрлийг өв залгамжлалаар болон бусад хэлбэрээр бусдад шилжүүлэхгүй.

б) **Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлөөр** Тусгай зөвшөөрөл болон зөвшөөрлийн тухай хуулиар тогтоосон тус улсын тодорхой нөөцийг ашиглах эрх олгоно. Зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрлийн тухай, Цахим харилцаа холбооны тухай хуулиудад зааснаас бусад тохиолдолд ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг дуудлага худалдаагаар олгоно. Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нь тусгай зөвшөөрлийг бусдад ашиглуулах, бүхэлд нь, эсхүл хэсэгчлэн шилжүүлэх, өв залгамжлуулахаар шилжүүлж болно.

Мөн Тусгай зөвшөөрөл болон зөвшөөрлийн тухай хуульд **“ерөнхий тусгай зөвшөөрөл”** гэсэн ойлголт байх бөгөөд энэ нь тухайн үйл ажиллагааны төрөл тус бүрт заавал тусгай зөвшөөрөл олгохгүйгээр, харин ижил төстэй үйл ажиллагаа эрхлэх этгээдэд нэг ерөнхий тусгай зөвшөөрөл олгохыг ойлгоно.

Тусгай зөвшөөрөл болон зөвшөөрлийн тухай хуульд нийт 61 төрлийн тусгай зөвшөөрөл (виды лицензии), үүнд, үйл ажиллагааны 50 төрлийн, ашиглалтын 11 төрлийн тусгай зөвшөөрлийг тусгасан байна.

Зөвшөөрөл нь аливаа этгээдэд хуулиар тогтоосон нөхцөлийг хангах үүрэгтэйгээр тодорхой төрлийн үйл ажиллагаа эрхлэх эрх олгосон захиргааны актыг ойлгоно. Тусгай зөвшөөрөл болон зөвшөөрлийн тухай хуульд нийт 64 төрөл (виды разрешения)-ийн зөвшөөрлийг тусгасан байна.

(Зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрлийн төрлүүдийг Хавсралт 1-ээс дэлгэрүүлж үзнэ үү.)

1.2.Зөвшөөрөл олгох байгууллага

Тусгай зөвшөөрөл болон зөвшөөрлийн тухай хуулийн дагуу үндэслэл бүхий өргөдлийн үндсэн дээр үйл ажиллагааны цар хүрээ, хэлбэрээс хамаарч зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрлийг холбогдох төрийн захиргааны төв байгууллагууд олгоно. Мөн Гүрж Улсын Засгийн газрын шийдвэрээр аливаа зөвшөөрөл олгох эрхийг бусад байгууллагад шилжүүлж болно. (§5)

Энэ хуулиар зөвшөөрлийн зарим төрлийг нарийвчлан зохицуулж, зөвшөөрөл олгох субъектийг заасныг Хүснэгт 1-ээс үзнэ үү.

**Хүснэгт 1. Нарийвчлан зохицуулсан зөвшөөрлийн
төрлүүд, түүнийг олгох байгууллага**

№	Зөвшөөрлийн төрлүүд	Зөвшөөрөл олгох эрх бүхий байгууллага
1.	Гадна сурталчилгаа байршуулах зөвшөөрөл	Нутгийн өөрөө удирдах ёсны төлөөллийн байгууллагаас дуудлага худалдааны зарчмаар хамгийн дээд үнэ санал болгосон зөвшөөрөл хүсэгчид уг зөвшөөрлийг олгоно. Дуудлага худалдаа зохион байгуулах журмыг холбогдох нутгийн өөрөө удирдах төлөөллийн байгууллага тогтооно. (§26 ¹)
2.	Гүрж Улсын нийслэл хотод автомашин (такси)-аар тээвэрлэх зөвшөөрөл	Нийслэл хотын захиргаа, эсхүл нийслэл хотын Захирагчийн ажлын албаны бүтцийн нэгж (эрх олгосны дагуу) зөвшөөрөл олгох ба зөвшөөрөл олгох журмыг нийслэл хотын төлөөллийн байгууллага тогтооно. (§26 ⁵)
3.	Гүрж Улсын олон улсын гэрээний дагуу олон улсын автомашины зорчигч тээврийн олон удаагийн зөвшөөрөл	Гүрж Улсын олон улсын гэрээний дагуу олон улсын автомашины зорчигч болон ачаа тээврийн олон удаагийн зөвшөөрлийг Гүрж Улсын Эдийн засаг, тогтвортой хөгжлийн яам (Ministry of Economy and Sustainable Development), Газрын тээврийн агентлаг (Land Transport Agency)-аас зохион байгуулсан өрсөлдөөний үр дүнд үндэслэж олгоно. (§26 ³)
4.	Гүрж Улсын олон улсын гэрээний үндсэн дээр олон улсын ачаа тээврийн олон удаагийн зөвшөөрөл	
5.	Хот дотор зорчигч тогтмол тээвэрлэх зөвшөөрөл	Хотын захиргааны байгууллагаас зохион байгуулсан өрсөлдөөний үр дүнд үндэслэж зөвшөөрлийг олгоно. Хотын захиргааны байгууллага зөвшөөрөл олгох өрсөлдөөн зохион байгуулах журмыг тогтооно. (§26 ²)

1.3.Зөвшөөрлийн хугацаа

Тусгай зөвшөөрөл болон зөвшөөрлийн тухай хуулийн дагуу **тусгай зөвшөөрлийг** хугацаагүйгээр олгоно. (§16.5) Гэхдээ ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлд хугацааг объект болон ашиглалтын технологийн онцлог шинжийг харгалзан заана. (§19.3) Энэ тохиолдолд тусгай зөвшөөрөл олгогч эрх бүхий байгууллага нь Гүрж Улсын Засгийн газраас зөвшөөрсний дагуу ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн хугацааг сунгана. (§19.4)

Зөвшөөрлийн хугацааг 2 янзаар олгоно. Үүнд:

- нэг удаа тодорхой хугацаатай олгох;
- эсхүл хугацаагүй олгох.

Тодорхой хугацаатай зөвшөөрлийн хувьд хэрэв тухайн зөвшөөрлийн нөхцөл өөрчлөгдөөгүй, зөвшөөрөл эзэмшигч бичгээр өргөдөл гаргасан бол зөвшөөрлийн хугацааг автоматаар сунгана. (§32.5) Өөрөөр хэлбэл, дээр дурдсан зөвшөөрлийн 5 төрөл (Хүснэгт 1)-өөс бусад зөвшөөрлийг хугацаагүй олгохоор Тусгай зөвшөөрөл болон зөвшөөрлийн тухай хуульд заасан байна. (§32.6)

Дээрх зөвшөөрлийн 5 төрлийг дараах байдлаар хугацааг тогтооно. (§32.5; 32.6) Үүнд:

- сурталчилгаа байршуулах, Гүрж Улсын нийслэл хотод автомашин (такси)-аар тээвэрлэх, зорчигч тогтмол тээвэрлэх зэрэг зөвшөөрлүүдийн хугацааг олгосон байгууллага тогтооно;
- нутгийн өөрөө удирдах ёсны байгууллагуудаас олгох зөвшөөрлүүдийн хугацааг

тус байгууллага тогтооно;

- Гүрж Улсын олон улсын гэрээний дагуу олон улсын автомашины зорчигч болон ачаа тээврийн олон удаагийн зөвшөөрлүүдийн хугацааг Гүрж Улсын олон улсын гэрээний дагуу тогтооно.

1.4.Хяналт тавих

Тусгай зөвшөөрөл болон зөвшөөрлийн тухай хуулийн дагуу тухайн зөвшөөрөл олгосон эрх бүхий байгууллагууд нь тухайн зөвшөөрөл эзэмшигчийн зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрлийн нөхцөлийн биелэлтэд тавих хяналтыг дараах **нийтлэг журмаар** хэрэгжүүлнэ. (§21; 33) Үүнд:

- эрх бүхий байгууллага нь зөвшөөрөл эзэмшигчээс зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрлийн нөхцөлийг биелүүлэхтэй шууд холбоогүй бодит нөхцөл байдлыг танилцуулахыг, эсхүл баталгаажуулахыг шаардахгүй;
- зөвшөөрөл эзэмшигчид шалгалт явуулах тухай эрх бүхий байгууллагын шийдвэрийг танилцуулна;
- зөвхөн зөвшөөрлийн нөхцөлийн биелэлтэд газар дээр нь шалгах ба эрх бүхий байгууллагын шийдвэрээр захиргааны бусад байгууллагын төлөөлөгчид газар дээр нь хийх шалгалтад хамрагдаж болно;
- шалгалтын үед тусгай бүртгэл хөтөлж, дүгнэлт гаргана;
- хуульд өөрөөр заагаагүй бол жилд зөвхөн нэг удаа зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрлийн нөхцөлийн биелэлтэд хяналт тавина.

Тусгай зөвшөөрлийн хувьд түүний нөхцөлийн биелэлтэд тусгай зөвшөөрөл олгосон эрх бүхий байгууллагаас дараах журмаар хяналта тавина. (§21) Үүнд:

- эрх бүхий байгууллага нь тусгай зөвшөөрлийн нөхцөлийг биелэлтэд тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн тайлаг хянах замаар хяналтаа хэрэгжүүлнэ;
 - тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нь жил бүрийн 04 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс 05 дугаар сарын 01-ний өдрийн хооронд тусгай зөвшөөрлийн нөхцөлийг биелэлтийн тайланг ирүүлэх үүрэгтэй;
- хэрэв ирүүлсэн тайланд тусгай зөвшөөрлийн нөхцөлийг биелэлтийн талаар тодорхой мэдээлэл байхгүй бол эрх бүхий байгууллагаас тусгай зөвшөөрлийн нөхцөлийн биелэлтийг баталгаажуулсан тайланг гаргаж өгөх тодорхой хугацаа заах бөгөөд шаардлагатай бол тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй холбоо барина;
 - тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нь дээрх шаардлагыг биелүүлээгүй бол хуулиар тогтоосон хариуцлага хүлээлгэх үндэслэл болно.

1.5.Хариуцлага хүлээлгэх

Зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрөл олгосон эрх бүхий байгууллага нь тухайн зөвшөөрөл эзэмшигчээр холбогдох нөхцөл, шаардлагыг хангуулах, зөрчсөн тохиолдолд Тусгай зөвшөөрөл болон зөвшөөрлийн тухай хуулийн дагуу хариуцлага тооцно. (§21; 33) Хариуцлага тооцохдоо дараах **нийтлэг журмыг** баримтална (§22; 34). Үүнд:

- зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрлийн нөхцөлийг биелүүлээгүй бол тухайн зөвшөөрөл эзэмшигчид торгууль ногдуулна, мөн эрх бүхий байгууллагаас зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрлийн нөхцөлийг хангуулах хугацаа заана;
- тухайн зөвшөөрөл эзэмшигч нь зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрлийн нөхцөлийг тогтоосон хугацаанд хангаагүй бол ногдуулсан торгуулийн хэмжээг 3 дахин нэмэгдүүлнэ, мөн эрх бүхий байгууллагаас зөвшөөрөл болон тусгай

- зөвшөөрлийн нөхцөлийг хангуулах шинэ хугацаа заана;
- шинэ хугацаанд тухайн зөвшөөрөл эзэмшигч нь зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрлийн нөхцөлийг дахин хангаагүй бол өмнө нь ногдуулсан торгуулийн хэмжээг 3 дахин нэмэгдүүлнэ (§22.3; 34.3);
 - хэрэв дээрх хариуцлагыг хүлээлгэсэн ч тухайн зөвшөөрөл эзэмшигч нь зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрлийн нөхцөлийг хангаагүй бол тухайн зөвшөөрлийг цуцална.

2. БҮГД НАЙРАМДАХ СИНГАПУР УЛС

2.1. Зөвшөөрлийн ангилал, төрлүүд

Сингапур Улсад аж ахуйн нэгж (цаашид “ААН”)-ийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрлийг холбогдох салбарын хуулиудаар зохицуулдаг. Тухайлбал, банкны тусгай зөвшөөрлийг Банкны тухай хуулиар, барилгын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг Барилгын хяналтын тухай хуулиар, даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг Даатгалын тухай хуулиар, цахилгаан, эрчим хүчний тусгай зөвшөөрлийг Цахилгаан, эрчим хүчний тухай хуулиар тус тус зохицуулж байна.

ААН-ийн үйл ажиллагаа эрхлэх аливаа зөвшөөрлийг түүний ангиллаас нь хамаарч Сингапур Улсын Засгийн газрын холбогдох агентлагуудаас олгож, тухайн зөвшөөрлийн ангиллын хүрээнд үйл ажиллагаа эрхлэх боломжийг олгодог байна.

Зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрөл авахаас өмнө Засгийн газрын бүртгэлийн агентлаг болох Нягтлан бодох бүртгэл ба аж ахуйн нэгжийг зохицуулах газар⁴⁵³ (Accounting and Corporate Regulatory Authority - ACRA)-т бүртгүүлсэн байх шаардлагатай. Тус газар нь бизнесийн үйл ажиллагааны бүртгэл болон нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлан, аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн бүртгэлийг хариуцна.⁴⁵⁴

Аж ахуйн нэгжийн бүртгэлийн тухай хууль (Business Registration Act⁴⁵⁵) нь 1974 онд батлагдаж, хамгийн сүүлд 2004 онд нэмэлт, өөрчлөлт орсон. Энэ хуулийн зорилго нь Сингапур Улсад аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа хувь хүн, байгууллагыг бүртгэх, бүртгэлтэй холбоотой асуудлыг шийдвэрлэнэ. Хууль нь 3 бүлэг, 38 зүйлтэй.

Үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийг дараах байдлаар ангилна⁴⁵⁶:

1. ААН-ийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрөл – ААН-ийн үйл ажиллагаа эрхлэх явцдаа байраа шинэчлэх, зар сурталчилгааны самбар байршуулах, гадаад ажилтан авч ажиллуулах, бүтээгдэхүүнээ экспортлох, эсхүл архи, тамхи гэх мэт хяналттай бараа борлуулах зэрэг зарим төрлийн бизнесийн үйл ажиллагаа эрхлэхэд зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрөл шаардлагатай байдаг.

2. Заавал авах тусгай зөвшөөрөл – хувийн сургууль, телевизийн компани, аялал жуулчлал, архины үйлдвэрлэл, бөөний болон жижиглэнгийн худалдаа, мөнгө хүүлэгч, банк санхүү, хүүхэд асрах төв зэрэг үйл ажиллагаанд тусгай зөвшөөрөл заавал шаардлагатай байдаг. Эдгээр чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулах гэж байгаа байгууллага

⁴⁵³ Сингапур Улсын Нягтлан бодох бүртгэл ба аж ахуйн нэгжийг зохицуулах газрын тухай хууль (Accounting and Corporate Regulatory Authority Act, 2004)-ийн 1 бүлгийн 2.1 дэх зүйл.

⁴⁵⁴ <https://sso.agc.gov.sg/Act/ACRAA2004>

⁴⁵⁵ <https://www.acra.gov.sg>

⁴⁵⁶ Сингапур Улсын Аж ахуйн нэгжийн бүртгэлийн тухай хууль, <https://sso.agc.gov.sg/Act-Rev/32/Published/20040731?DocDate=20040731>

⁴⁵⁶ <https://www.bycpa.com/html/news/20128/1764.html>

болон хувь хүн нь тусгай зөвшөөрөл авах өргөдлөө Нягтлан бодох бүртгэл ба аж ахуйн нэгжийг зохицуулах газар буюу ACRA-д гаргана.

3. Мэргэжлийн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл – хуульч, эмч, санхүүгийн төлөвлөгч, нисгэгч, бүтээгдэхүүний фьючерсийн гэрээ байгуулагчид (commodity futures traders), нягтлан бодогч зэрэг мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэгчид энэ төрлийн тусгай зөвшөөрөл авна.

2.2.Зөвшөөрөл олгох

Тухайн үйл ажиллагаанаас хамаарч нэг буюу хэд хэдэн зөвшөөрөл авна. Тухайлбал:

- *арга хэмжээ, энтертайнмент үйл ажиллагаа* эрхлэхэд урлаг соёлын, зохиогчийн эрхийн, олон нийтийн үзвэр үйлчилгээний, үзэсгэлэн худалдааны, амьтны үзэсгэлэнгийн зэрэг тусгай зөвшөөрлүүдийг авна;
- *барилгын үйл ажиллагаа* эрхлэгч нь гадаадаас ажиллах хүч авахын тулд холбогдох яамнаас зөвшөөрөл авна;
- *боловсролын үйл ажиллагааны* хувьд сургалтын тухайн чиглэлээс хамаарч Олон нийтийн хөгжил, залуучууд, спортын яам, Боловсролын яам зэрэг төрийн байгууллагаас холбогдох тусгай зөвшөөрлүүдийг авна;
- *зочид буудлын үйл ажиллагааны* үндсэн зөвшөөрлийг Зочид буудлуудын тусгай зөвшөөрлийн зөвлөлөөс авахаас гадна телевиз байрлуулах, богино хэмжээний шоу цэнгээний үйл ажиллагаа зохион байгуулах, зохиогчийн эрхээр хамгаалагдсан хөгжим тоглох, эсхүл кино гаргах, рашаан сувилал ажиллуулах, тамхи борлуулах, усан бассейн ажиллуулах зэрэг тусгай зөвшөөрлүүдийг авна.

Жижиглэнгийн худалдаа эрхлэхэд тухайн бараа, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээнээс хамаарч зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрөл олгох байгууллага өөр өөр байна. Тухайлбал:

- банкны тусгай зөвшөөрөл, даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг Валют зохицуулалтын газар;
- барилгын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг Барилга, угсралтын газар;
- цахилгаан, эрчим хүчний тусгай зөвшөөрлийг Эрчим хүчний удирдах газар;
- тамхины жижиглэнгийн худалдааны тусгай зөвшөөрлийг Анагаах ухааны газар;
- гэрийн тэжээвэр амьтдын дэлгүүрийн тусгай зөвшөөрлийг Амьтан ба мал эмнэлгийн газраас тус тус авна.

Зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрлийг тухайн байгууллагыг Нягтлан бодох бүртгэл ба аж ахуйн нэгжийг зохицуулах газар буюу ACRA-д бүртгэсний дараа олгодог. Гэхдээ зарим тохиолдолд ACRA-д бүртгүүлэхтэй зэрэгцээд тусгай зөвшөөрөл авах өргөдлөө хамт явуулж болно. ACRA нь тухайн байгууллагыг бүртгэж аваад, үйл ажиллагааны чиглэлийг нь харгалзан өөр эрх бүхий байгууллагаас тусгай зөвшөөрөл, зөвшөөрөл авах шаардлагатай эсэхийг зааж өгдөг байна.

Тус улсын ААН-ийн бүртгэл, зөвшөөрөлтэй холбоотой нэг онцлог бол тухайн ААН-ийн нэр, эсхүл түүний үйл ажиллагааг заасан нэр томъёонд орсон үгнээс хамаарч зарим зөвшөөрөл олгох байгууллага нь тодорхой болж болдог байна. Тодруулбал,

- “уран барилга, уран барилгач” гэсэн үг орсон бол Архитекторын зөвлөл;
- “ислам, мусулман, муслим, халал, лалын шашин, муслим, аллах, иллахи” зэрэг үгний аль нэг орсон бол Исламын шашны зөвлөл;

- “фьючерс, фьючерсийн брокер, фьючерсийн сан, арилжааны зөвлөх, үнэт цаас, хөрөнгийн бирж, даатгал” зэрэг үгний аль нэг орсон бол Валют зохицуулалтын газар тус тус олгох жишээтэй.

Банкны тухай, Барилгын хяналтын тухай, Даатгалын тухай болон Цахилгаан, эрчим хүчний тухай хуулиудад зөвшөөрлийн хугацааг тусгаагүй байна.

ААН-ийн зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрөлд тавих хяналтыг тухайн зөвшөөрөл олгосон байгууллага хэрэгжүүлнэ.

Хүснэгт 2. Тусгай зөвшөөрлийн зарим төрлүүдийг зохицуулдаг хууль, түүнийг олгодог, хянадаг байгууллага

№	Тусгай зөвшөөрлийн төрөл	Зохицуулж буй хууль	Зөвшөөрөл олгох, хяналт тавих байгууллага	Зөвшөөрлийн хугацаа
1.	Банкны тусгай зөвшөөрөл	Банкны тухай хууль ⁴⁵⁷	Валют зохицуулалтын газар	Хуульд тусгаагүй
2.	Барилгын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл	Барилгын хяналтын тухай хууль ⁴⁵⁸	Барилга, угсралтын газар	
3.	Даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл	Даатгалын тухай хууль ⁴⁵⁹	Валют зохицуулалтын газар	
4.	Цахилгаан, эрчим хүчний тусгай зөвшөөрөл	Цахилгаан, эрчим хүчний тухай хууль ⁴⁶⁰	Эрчим хүчний удирдах газар	

(Зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрөл, гэрчилгээний төрлүүд болон тэдгээрийг олгох, хяналт тавих байгууллагуудын жагсаалтыг⁴⁶¹ Хавсралт 2-оос дэлгэрүүлж үзнэ үү.)

3. БҮГД НАЙРАМДАХ СОЛОНГОС УЛС

3.1. Зөвшөөрлийн ангилал, төрлүүд

Бүгд Найрамдах Солонгос Улс (БНСУ)-д үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийг бие даасан хуулиар бус тухайн салбарын хуулиудаар зохицуулж байдаг. Тухайлбал, барилга байгууламж барих, том хэмжээний засвар, үйлчилгээ хийхтэй холбоотой зөвшөөрлийг Барилгын тухай хуулиар, банкны үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийг Банкны тухай хуулиар тус тус зохицуулж байна.

Зөвшөөрөл гэдэг нь хууль тогтоомжоор хориглосон тодорхой үйлдэл, бизнесийн үйл ажиллагаа эрхлэхийг хуульд заасны дагуу зөвшөөрсөн захиргааны байгууллагын эрх зүйн актыг хэлнэ. Зөвшөөрлийг

- тодорхой үйлдэл хийх зөвшөөрөл (행위허가);
- бизнес эрхлэх зөвшөөрөл (영업허가) гэж ангилна.

Тодорхой үйлдэл хийх зөвшөөрлийн хувьд хориглосон үйлдэл хийхийг хууль

⁴⁵⁷ Банкны тухай хууль, <https://sso.agc.gov.sg/Act/BA1970>

⁴⁵⁸ Барилгын хяналтын тухай хууль, <https://sso.agc.gov.sg/Act/BCA1989>

⁴⁵⁹ Даатгалын тухай хууль, <https://sso.agc.gov.sg/Act/IA1966>

⁴⁶⁰ Цахилгаан, эрчим хүчний тухай хууль, <https://sso.agc.gov.sg/Act/EA2001>

⁴⁶¹ <https://www.corporateroom.com.sg/singapore-licences-and-permits/>

тогтоомжоор зөвшөөрөхийг ойлгоно. Жишээлбэл, Ой хамгаалах тухай хуулийн 34 дүгээр зүйлд зааснаар ой болон ойн бүс газар ил гал гаргах, тамхи татах, тамхины иш хаяхыг хориглодог. Харин Хүнс, хөдөө аж ахуй, ой, загас агнуурын яамны захирамжийн дагуу ой хээрийн түймрээс урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээ авах зорилгоор ил гал гаргахыг мэргэжлийн байгууллагад зөвшөөрч байгаа нь тодорхой үйлдэл хийх зөвшөөрөл юм.

Бизнес эрхлэх зөвшөөрлийн хувьд бизнес эрхлэхдээ холбогдох захиргааны байгууллагаас зөвшөөрөл шаардах бөгөөд зөвшөөрөлгүйгээр бизнесийн үйл ажиллагаа эрхлэхийг хориглоно.

Шигтгээ 1. Зөвшөөрлийн талаарх мэдээлэл авах цахим хуудас

Аливаа төрлийн бизнесийн үйл ажиллагаа эрхлэхэд ямар зөвшөөрөл шаардлагатай, түүнийг хэрхэн авах талаарх дэлгэрэнгүй мэдээллийг албан ёсны www.g4b.go.kr цахим хуудаснаас авах боломжтой.

Уг цахим хуудаснаас бизнесийн үйл ажиллагаа явуулах нутаг дэвсгэр, үйл ажиллагааны төрлөөр сонгож хайлт хийснээр зөвшөөрөлтэй холбоотой хууль тогтоомжийн бүх мэдээлэл, хаана, хэрхэн бүртгүүлж зөвшөөрөл авах болон бусад дэлгэрэнгүй мэдээллийг авах боломжтой байдаг. Өөрөөр хэлбэл, заавал төрийн байгууллагад очихгүйгээр шаардлагатай мэдээллээ бүрэн авах боломжтой юм.

Мөн зөвшөөрлийг нөхцөлт болон урьдчилсан зөвшөөрөл гэж ангилна.

Нөхцөлт зөвшөөрлийг зөвшөөрлийн нөхцөлийг тодорхой хугацаанд хангах, хангаагүй тохиолдолд зөвшөөрлийг нь цуцлах нөхцөлтэйгээр олгодог.

Урьдчилсан зөвшөөрөл нь зөвшөөрлийн нөхцөлийн тодорхой нэг хэсгийг хэсэгчлэн хангаж, үлдсэн хэсгийг урьдчилсан зөвшөөрлөө авснаас хойш тодорхой хугацаанд хангах буюу үндсэн зөвшөөрлийн нөхцөлийг хангах хүртэл олгоно.

Тусгай зөвшөөрлийн хувьд салбар хуульд заасны дагуу аливаа төрлийг үйл ажиллагаа эрхлэхэд шаардлагатай тусгай шалгуурыг үндэслэн эрх бүхий байгууллагаас заавал авах зөвшөөрөл юм.

Судалгаанд Солонгос Улс нь зөвшөөрөл олгохтой холбоотой харилцааг салбар хуулиар зохицуулдаг тул жишээ болгож Банкны тухай хууль, Барилгын тухай хууль, Даатгалын үйл ажиллагааны тухай хууль, Ундны усны (цэвэршүүлсэн ус) тухай хууль, Өргөн нэвтрүүлгийн тухай хуулиудыг сонгон авч зөвшөөрлийн төрөл, зөвшөөрөл олгож, буй субъект, зөвшөөрөл олгох хугацаа, тавих хяналт, хүлээх хариуцлагын талаар харьцуулан авч үзлээ.

Зөвшөөрлийн төрөл

Зөвшөөрлийн төрлийн хувьд зөвшөөрөл, тусгай зөвшөөрөл, урьдчилсан болон түр гэсэн 4 төрлийн зөвшөөрлийг олгож байна. Тухайлбал,

- Банкны тухай хуулиар зөвшөөрөл болон урьдчилсан зөвшөөрлийг;
- Барилгын тухай хуулиар зөвшөөрлийг;
- Даатгалын үйл ажиллагааны тухай хуулиар зөвшөөрлийг;
- Өргөн нэвтрүүлгийн тухай хуулиар тусгай зөвшөөрлийг
- Ундны усны (цэвэршүүлсэн ус) тухай хуулиар зөвшөөрөл болон түр зөвшөөрлийг тус олгож байна.

Банкны тухай хууль: Банкны үйл ажиллагаа эрхлэх гэж буй этгээд нь Банкны тухай хуулийн 8 дугаар зүйлд заасны дагуу холбогдох байгууллагаас зөвшөөрөл авна. Зөвшөөрөл авахаар эрх бүхий байгууллагад мэдүүлэхдээ урьдчилсан зөвшөөрөл авах хүсэлт гаргана. Энэ нь хуульд заасан шаардлагыг хангаж буй эсэхийг урьдчилан нягтлах, шалгах боломжийг бүрдүүлдэг.

Барилгын тухай хууль: Барилга барих, их хэмжээний засвар хийх, 21 ба түүнээс дээш давхар барилга байгууламж барих тохиолдолд заавал зөвшөөрөл авна.

Даатгалын үйл ажиллагааны тухай хууль: Даатгалын чиглэлээр үйл ажиллагаа эрхлэхийг хүссэн этгээд нь энэ хуульд заасан ангилал тус бүрээр зөвшөөрөл авна.

Ундны усны (цэвэршүүлсэн ус) тухай хууль: Том хэмжээний булгийн ус, эсхүл газрын гүний давслаг усыг боловсруулах зөвшөөрлийг Байгаль орчны яамны шийдвэрийн дагуу хот, дүүргийн дарга нар олгоно. Энэхүү зөвшөөрлийг авсан этгээд үйл ажиллагаандаа өөрчлөлт оруулсан тохиолдол бүрт өөрчлөлтийн зөвшөөрөл авна.

Булгийн ус боловсруулахыг хүссэн этгээд нь байгаль орчны нөлөөллийн судалгаа заавал хийлгэх бөгөөд нөлөөллийн судалгааны эцсийн дүн гарах хүртэл түр зөвшөөрөл авна.

Өргөн нэвтрүүлгийн тухай хууль: Өргөн нэвтрүүлэг гэдэгт телевиз, радиогийн нэвтрүүлэг болон өргөн нэвтрүүлгийн сувгаар дамжуулж буй нэвтрүүлэг хамаарна. Энэ хуулиар Засгийн газар, орон нутгийн засаг захиргаа, шашны байгууллага, улс төрийн нам болон ашиг олох зорилгоор олон нийтийн радио өргөн нэвтрүүлгийн үйл ажиллагаа эрхлэхийг хориглоно.

Кабелийн өргөн нэвтрүүлгийн үйл ажиллагаа эрхлэхийг хүссэн этгээд нь Өргөн нэвтрүүлгийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлд заасны дагуу Харилцаа, холбооны зохицуулах комисс (Korea Communications commission) болон Шинжлэх ухаан, мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн сайдаас тусгай зөвшөөрөл авна.

3.2.Зөвшөөрөл олгох байгууллага

Банкны тухай хууль: Санхүүгийн үйлчилгээний комисс (금융위원회 – Financial services commission)-оос зөвшөөрөл авна.

Санхүүгийн үйлчилгээний комисс нь банкны үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл олгохдоо санхүүгийн зах зээлийн тогтвортой байдал, банкны найдвартай байдлын хангах, хадгаламж эзэмшигчдийг хамгаалах зорилгоор зарим нэмэлт нөхцөл, болзол тавьж болно. Энэхүү нэмэлт нөхцөл, болзолтойгоор банкны үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл авсан этгээд нөхцөлийг өөрчлөх, эсхүл бусад үндэслэл бүхий шалтгаан байгаа бол нөхцөлийг цуцлах хүсэлт гаргаж болно. Энэ тохиолдолд Комисс хоёр сарын дотор нөхцөлийг өөрчлөх, цуцлах эсэх асуудлыг шийдвэрлэж, үр дүнгийн талаар өргөдөл гаргагчид бичгээр мэдэгдэнэ.

Тус Комисс банкны үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл олгосон талаарх албан ёсны мэдээллийг олон нийтийн хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр нийтэд мэдээлнэ.

Барилгын тухай хууль: Барилга барих, эсхүл их хэмжээний засвар, үйлчилгээ хийх бол тусгай хотын дарга, муж, дүүргийн даргаас зөвшөөрөл авна. Ерөнхийлөгчийн зарлигаар тогтоосон зориулалт, цар хүрээ бүхий барилга байгууламж барих, тухайлбал 21 ба түүнээс дээш давхар барилга байгууламж барих бол тусгай хот болон аймгийн даргаас зөвшөөрөл авна. Амарч зугаалах байгууламж болон зочид буудал, гамшгаас урьдчилан сэргийлэх хүрээнд зоорийг орон сууцны зориулалтаар ашиглах зэрэг нөхцөлд

Барилгын хороогоор хэлэлцүүлсний дараа зөвшөөрөл олгох эрх бүхий этгээд зөвшөөрөл олгоно.

Даатгалын үйл ажиллагааны тухай хууль: Даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийг Санхүүгийн үйлчилгээний комисс олгоно. Комисс нь даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл олгосон талаар олон нийтийн хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр олон нийтэд албан ёсоор мэдээлнэ.

Ундны усны (цэвэршүүлсэн ус) тухай хууль: Том хэмжээний булгийн ус, эсхүл газрын гүний давслаг усыг боловсруулах зөвшөөрлийг Байгаль орчны яамны шийдвэрийн дагуу хот, дүүргийн дарга олгоно. Булгийн ус боловсруулахыг хүссэн этгээд нь байгаль орчны үнэлгээний судалгаа хийлгэж дуусах хүртэл түр зөвшөөрлийг Байгаль орчны яамны шийдвэрийн дагуу хот, дүүргийн дарга олгоно.

Өргөн нэвтрүүлгийн тухай хууль: Шинжлэх ухаан, мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн сайд дараах үйл ажиллагаанд тусгай зөвшөөрөл олгоно:

- радио станц байгуулах;
- хиймэл дагуулын өргөн нэвтрүүлгийн үйл ажиллагаа эрхлэх;
- гадаадын хиймэл дагуулын радио төхөөрөмжийг бүхэлд нь, эсхүл зарим хэсгийг ашиглан хиймэл дагуулын өргөн нэвтрүүлгийн үйл ажиллагаа эрхлэх;
- шууд дамжуулах кабелийн болон шууд дамжуулах ерөнхий операторын үйл ажиллагаа эрхлэх (энэ үйл ажиллагаанд Харилцаа холбооны комиссоос урьдчилсан зөвшөөрөл авна).

Тусгай зөвшөөрөл авсан этгээд үйл ажиллагаандаа өөрчлөлт оруулсан тохиолдол бүрт тусгай зөвшөөрөл авна.

3.3.Зөвшөөрлийн хугацаа

Зөвшөөрлийн хүчинтэй хугацааны хувьд судалгаанд хамрагдсан зарим хуульд хугацаатай холбоотой зохицуулалт байхгүй байна. Харин тодорхой хугацаа заасан хуулийн хувьд Ундны усны (цэвэршүүлсэн ус) тухай хуульд зөвшөөрлийн хугацаа 5 жил, сунгах хугацаа 5 жил, Өргөн нэвтрүүлгийн хуульд 7 хүртэл жил байхаар тус тус зохицуулсан байна.

Ундны усны (цэвэршүүлсэн ус) тухай хууль: Хуулийн 12 дугаар зүйлд зааснаар Булгийн ус ашиглах зөвшөөрлийн хүчинтэй хугацаа 5 жил байна. Зөвшөөрлийг сунгах хугацаа 5 жил байна.

Өргөн нэвтрүүлгийн тухай хууль: Өргөн нэвтрүүлгийн хуулийн дагуу олгох тусгай зөвшөөрлийн хугацаа 7 хүртэл жил байна. Зөвшөөрлийн хүчинтэй хугацааг Ерөнхийлөгчийн зарлигаар тогтооно. Өргөн нэвтрүүлгийн тусгай зөвшөөрлийн хугацаа дуусгавар болсон тохиолдолд Өргөн нэвтрүүлгийн тухай хуулийн дагуу Шинжлэх ухаан, мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн сайд болон Харилцаа холбооны комисс дахин тусгай зөвшөөрөл олгоно.

3.4.Хяналт тавих

Аливаа зөвшөөрөл эзэмшигчид тавих хяналтыг зөвшөөрөл олгосон байгууллагууд хэрэгжүүлдэг. Тухайлбал, судалгаанд хамрагдсан БНСУ-ын хуулиудаас үзэхэд, Санхүүгийн үйлчилгээний комисс нь банк, даатгалын үйл ажиллагааны чиглэлээрх тусгай зөвшөөрөл олгосон эзэмшигчийн үйл ажиллагаанд, Харилцаа, холбооны комисс нь Өргөн нэвтрүүлгийн тухай хуулийн дагуу олгосон тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн үйл

ажиллагаанд тус тус хяналт тавьдаг.

Шигтгээ 2. Санхүүгийн үйлчилгээний комисс (Financial services commission)

Санхүүгийн үйлчилгээний комисс нь санхүүгийн бодлого, зохицуулалтын хяналтыг зохицуулах эрх бүхий Засгийн газрын агентлаг юм. Тус комисс нь санхүүгийн бодлого боловсруулах, санхүүгийн байгууллагууд болон санхүүгийн зах зээлд хяналт тавих, хэрэглэгчдийг хамгаалах, Солонгосын санхүүгийн салбарыг хөгжүүлэх үүргийг хэрэгжүүлэх бөгөөд энэ хүрээнд дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

- санхүүгийн бодлогыг тодорхойлох -
 - эдийн засгийн өсөлтийг дэмжих санхүүгийн бодлого боловсруулах;
 - макро, микро эдийн засгийн бодлогын хэрэгслүүдийн тусламжтайгаар санхүүгийн зах зээлийн тогтвортой байдлыг дэмжих;
 - санхүүгийн зах зээлийн үр ашигтай, тогтвортой байдлыг сайжруулах;
- санхүүгийн зах зээл болон байгууллагуудыг хянах -
 - санхүүгийн байгууллагууд болон зах зээлд хяналт тавих;
 - санхүүгийн үйлчилгээ эрхлэгчдэд тусгай зөвшөөрөл олгох;
 - зах зээлийн хууль бус үйл ажиллагааг мөрдөн шалгах;
- зах зээлийн шударга өрсөлдөөнийг хангах -
 - санхүүгийн гүйлгээ хийхэд хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах;
 - хэрэглэгчдийн санал гомдлыг зуучлах, шийдвэрлэх;
 - хэрэглэгчийн болон хөрөнгө оруулагчдыг санхүүгийн боловсролын хөтөлбөрөөр хангах;
- санхүүгийн салбарыг удирдах -
 - санхүүгийн салбарын өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх;
 - Солонгос Улсыг дэлхийн санхүүгийн төвд сурталчлах;
 - бизнесийн даяарчлалын үйл ажиллагаанд дотоодын санхүүгийн байгууллагыг дэмжих.

Тус комисс нь 9 гишүүний бүрэлдэхүүнтэй ба бүрэлдэхүүнд нь дараах 4 албан тушаал хашиж байсан хүмүүсийг оруулна:

- Стратеги болон Сангийн яамны дэд сайд;
- Санхүүгийн хяналтын албаны дарга;
- Төв банкны Ерөнхийлөгчийн орлогч;
- Солонгосын хадгаламжийн даатгалын корпорацийн Ерөнхийлөгч.

Эх сурвалж: <https://www.fsc.go.kr/eng/ab050101>

Банкны тухай хууль: Санхүүгийн хяналт, шалгалтын албанаас банкны үйл ажиллагаанд тавих хяналтыг Банкны хууль тогтоомж болон Санхүүгийн үйлчилгээний комиссын дүрэм, удирдамжид заасны дагуу хэрэгжүүлнэ.

Санхүүгийн үйлчилгээний комисс нь хадгаламж эзэмшигчдийн ашиг сонирхолд ноцтой хохирол учруулах эрсдэл, дампуурах, хадгаламжаа төлөх чадваргүй болох зэрэг асуудлыг хянан шалгаж төлбөрийг хэсэгчлэн түдгэлзүүлэх болон бусад шаардлагатай арга хэмжээг авна.

Банкны үйл ажиллагаатай холбоотой нарийвчилсан зохицуулалтыг Санхүүгийн үйлчилгээний комиссын баталсан Банкны хяналт шалгалтын журам (은행업감독규정)-аар зохицуулдаг. Тус журам нь 2021 оны 01 дүгээр сарын 13-ний өдөр батлагдаж, мөн оны 02 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болсон байна. Энэхүү журам нь банкны үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл авах, өргөдөл гаргах, хянах, зөвшөөрөл олгох гэх мэт банкны үйл ажиллагаатай холбоотой харилцааг нарийвчлан зохицуулсан.

Барилгын тухай хууль: Энэ хуулийн 87 дугаар зүйлд заасны дагуу дараах эрх бүхий

этгээд барилгын үйл ажиллагаанд хяналт тавина. Үүнд:

- газар, дэд бүтэц, тээврийн сайд;
- хот, муж, аймаг, дүүргийн дарга болон холбогдох албан тушаалтан;
- барилгын өмчлөгч, удирдагч.

Даатгалын үйл ажиллагааны тухай хууль: Энэ хуульд заасны дагуу нийтийн ашиг сонирхол буюу даатгуулагчийг хамгаалах зорилгоор Санхүүгийн үйлчилгээний комиссоос хяналт, шалгалт хийж болно. Даатгалын компаниуд бизнесийн үйл ажиллагаа, хөрөнгийн нөхцөл байдлын талаар Санхүүгийн хяналтын албаар хяналт шалгалт заавал хийлгэнэ. Санхүүгийн хяналтын албаны дарга нь хяналт шалгалтын ажилд шаардлагатай баримт бичгийг гаргуулах, холбогдох этгээдээс мэдүүлэг авах эрхтэй.

Ундны усны (цэвэршүүлсэн ус) тухай хууль: Энэ хуулийн дагуу булгийн усыг боловсруулах, ашиглахад хүрээлэн буй орчинд үзүүлэх нөлөөллийн судалгаа хийлгэх, хяналт тавих чиг үүргийг Байгаль орчны сайд болон хот, дүүргийн дарга нар хэрэгжүүлнэ. Эрх бүхий этгээд хүрээлэн буй орчинд үзүүлэх нөлөөллийн судалгааг бусад хөндлөнгийн байгууллагаар гүйцэтгүүлж болно.

Өргөн нэвтрүүлгийн тухай хууль: Өргөн нэвтрүүлгийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчдэд Харилцаа, холбооны комисс хяналт тавина. Харин Өргөн нэвтрүүлгийн үнэлгээний хороо нь тусгай зөвшөөрөл авсан компаниудын нэвтрүүлгийн агуулга, зохион байгуулалт, үйл ажиллагааг цогцоор нь үнэлгээ хийнэ. Тус хорооны гишүүдийг Харилцаа, холбооны комиссын дарга томилох бөгөөд үйл ажиллагаандаа Комиссын дүрмийг баримтална.

3.5.Хариуцлага хүлээлгэх

Хууль тогтоомж зөрчсөн этгээдэд торгох, зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрлийг хүчингүй болгох, хорих арга хэмжээг авна.

Банкны тухай хууль: Банкны тухай хуулийг зөрчсөн тохиолдолд Санхүүгийн үйлчилгээний комисс дараах арга хэмжээг авах бөгөөд холбогдох шийдвэр, авсан арга хэмжээний талаар олон нийтэд мэдээлнэ. Үүнд:

- үйл ажиллагааг засах, эсхүл зогсоох;
- сануулга өгөх;
- анхааруулга өгөх.

Барилгын тухай хууль: Барилга барих зөвшөөрөл өгсөн этгээд дараах тохиолдолд тусгай зөвшөөрлийг хүчингүй болгоно. Үүнд:

- зөвшөөрөл авсан өдрөөс хойш 2 жилийн дотор барилгын ажлыг эхлүүлээгүй;
- барилгын ажлыг эхлүүлсэн боловч уг барилгыг барьж дуусгах боломжгүй болохыг хүлээн зөвшөөрсөн;
- захиалагч газар өмчлөх эрхээ алдсан бөгөөд үүнээс хойш 6 сарын дотор барилга угсралтын ажлыг эхлүүлэх боломжгүй гэж үзсэн.

Энэ хуулийн 11 дүгээр зүйлд заасан тусгай зөвшөөрөл авалгүйгээр барилга барих болон их хэмжээний засвар хийсэн барилгын өмчлөгч, гүйцэтгэгчийг 3 жил хүртэл хугацаагаар хорих ял, эсхүл 500 сая хүртэл вонын мөнгөн торгууль ногдуулна. Хорих болон торгох ялыг хоёуланг хамтад нь ногдуулж болно.

Даатгалын үйл ажиллагааны тухай хууль: Хэрэв даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэх

зөвшөөрөл авалгүйгээр үйл ажиллагаа явуулсан бол 5 жил хүртэл хугацаагаар хорих, эсхүл 50 сая хүртэл вонын мөнгөн торгууль ногдуулна.

Ундны усны (цэвэршүүлсэн ус) тухай хууль: Булгийн ус боловсруулах аливаа зөвшөөрлийг дараах тохиолдолд хот, дүүргийн дарга нар цуцална:

- хуурамч бичиг баримт бүрдүүлсэн бол;
- хууль бус аргаар зөвшөөрөл авсан бол.

Дараах тохиолдолд хүчингүй болгоно.

- зөвшөөрөл авснаас хойш 2 жилийн хугацаанд үйл ажиллагаа явуулаагүй бол;
- зөвшөөрлийг хоёр жилийн хугацаанд багтаан дахин аваагүй бол;
- үйл ажиллагаанд орсон өөрчлөлтдөө зөвшөөрөл аваагүй бол.

Ундны усны (цэвэршүүлсэн ус) тухай хуулийн дагуу үйл ажиллагаандаа өөрчлөлт оруулсан талаар өөрчлөлтийн зөвшөөрөл аваагүй, зөвшөөрөлгүйгээр булгийн ус боловсруулсан, хуурамч бичиг баримт болон бусад хууль бус аргаар зөвшөөрөл авсан бол 1 жил хүртэл хугацаагаар хорих, эсхүл 10 сая хүртэл вонын мөнгөн торгууль ногдуулна.

Өргөн нэвтрүүлгийн тухай хууль: Хуулийн 105 дугаар зүйлд заасны дагуу дараах тохиолдолд 2 жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэх, эсхүл 30 сая хүртэл вонын мөнгөн торгууль ногдуулна. Үүнд:

- тусгай зөвшөөрөл авахдаа хуурамч бичиг баримт бүрдүүлсэн бол;
- зөвшөөрөл авалгүйгээр үйл ажиллагаа явуулсан бол;
- зөвшөөрөл авсны дараа, эсхүл бүртгүүлсний дараа өргөн нэвтрүүлгийн, ерөнхий дамжуулалтын операторын, хөгжмийн кабелийн өргөн нэвтрүүлгийн, цахилгаан самбарын өргөн нэвтрүүлгийн, дамжуулах сүлжээний үйл ажиллагаа эсхүл технологи хослуулах үйлчилгээ үзүүлсэн бол.

4. БҮГД НАЙРАМДАХ ЭСТОНИ УЛС

4.1. Зөвшөөрлийн ангилал

Бүгд Найрамдах Эстони Улсад зөвшөөрөлтэй холбоотой харилцааг Аж ахуйн үйл ажиллагааны тухай хуулиар⁴⁶² зохицуулахын зэрэгцээ тухайн салбарын харилцааг зохицуулдаг хуулиудаар давхар зохицуулж байна.

Аж ахуйн үйл ажиллагааны тухай хуулийн зорилго нь аж ахуйн үйл ажиллагааг эхлүүлэх, хэрэгжүүлэх, дуусгавар болох, үргэлжлүүлэх, бүртгэх, төрөөс хяналт тавих, хариуцлагыг зохицуулах зэрэг нийтлэг нөхцөл, журмыг хангахад оршино. (§1)

Аж ахуйн үйл ажиллагааны эрх чөлөө нь нийтийн ашиг сонирхолд нийцсэн бөгөөд зөвхөн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн үндсэн дээр аж ахуйн үйл ажиллагааг бүрэн хориглох буюу зөвшөөрнө. Мөн аж ахуйн үйл ажиллагааны мэдэгдлээр бизнес эрхлэгчдийн үүргийг хязгаарлана. (§4.2)

Эдийн засгийн удирдлагын газар нь хуулиар олгогдсон дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлэх төрийн захиргааны байгууллага юм. (§7) Үүнд:

⁴⁶² Закон об Общей части Кодекса хозяйственной деятельности. Принят 23.02.2011, вступил в силу 01.07.2014. <https://www.riigiteataja.ee/akt/119032015051?leiaKehtiv#>

- үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл хүссэн өргөдлийг хүлээн авах;
- аж ахуйн үйл ажиллагааг түдгэлзүүлэх, хориглох;
- үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийг түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгох;
- аж ахуйн нэгж (ААН)-ийн үйл ажиллагаанд тавих төрийн хяналтыг хэрэгжүүлэх.

4.2.Тусгай зөвшөөрлийн үүрэг, төрлүүд

ААН нь аливаа чиглэлээр үйл ажиллагаа эрхлэхээс өмнө үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл (лиценз) авсан байх ёстой. **Тусгай зөвшөөрөл** гэдэг нь ААН-д аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэхийг хориглосон, аж ахуйн үйл ажиллагааны тодорхой шаардлагыг хангаж байгаа, эсхүл аж ахуйн үйл ажиллагааны нэмэлт нөхцөлийг тодорхойлсон ААН-д хаягласан захиргааны акт, эсхүл ААН-тэй байгуулсан захиргааны гэрээ юм. (§16)

Тусгай зөвшөөрөл нь үндсэн болон нэмэлт нөхцөлүүдээс бүрдэнэ (§17):

Тусгай зөвшөөрлийн үндсэн нөхцөл нь тусгай зөвшөөрлийн үйл ажиллагааны чиглэлээр ААН-ийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл юм.

Тусгай зөвшөөрлийн нэмэлт нөхцөл нь үндсэн зохицуулалтад хамаарахгүй бусад нэмэлт нөхцөл буюу үүрэг бөгөөд тусгай зөвшөөрлийн хүчинтэй байх хугацааг зааж өгнө. Үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл хүчин төгөлдөр байх хугацаанд нь зөвхөн хуульд заасан журмын дагуу тусгай зөвшөөрөлд нэмэлт нөхцөлийг оруулсан болно.

Тусгай зөвшөөрлийн нөхцөл нь тусгай зөвшөөрлийн хамт нэгэн зэрэг, эсхүл нэмэлт нөхцөлд заасан хугацаанаас хүчин төгөлдөр болно. Харин нэмэлт нөхцөлийг тусгай зөвшөөрлийг цуцлах үеэс, эсхүл нэмэлт нөхцөлд заасан хугацаанаас эхлэн цуцална.

Нийтийн ашиг сонирхлын үүднээс тусгай зөвшөөрлийн хүчинтэй байх хугацааг хуулиар тогтоогоогүй, эсхүл эзэмшигч нь өргөдөл гаргаагүй бол Эдийн засгийн удирдлагын газраас үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийг **хугацаа заахгүйгээр** олгоно. Техникийн болон байгалийн нөөц хязгаарлагдмал, эсхүл нийтийн ашиг сонирхлын үүднээс тусгай зөвшөөрлийн тоог хязгаарласан тохиолдолд тусгай зөвшөөрлийн хугацааг заана. Эдийн засгийн үйл ажиллагааны шаардлагыг шалгахгүйгээр, бусад ААН-ээс зөвшөөрөл хүсэх өргөдлийг харгалзан тусгай зөвшөөрөл авах хугацааг сунгахгүй. (§24)

Эдийн засгийн удирдлагын газар нь тусгай зөвшөөрлийг дараах **үндэслэлээр цуцална. (§37)** Үүнд:

- тусгай зөвшөөрөл хүссэн өргөдөлд буруу ташаа мэдээлэл санаатай танилцуулсан;
- аж ахуйн үйл ажиллагаанаасаа татгалзсан;
- Аж ахуйн үйл ажиллагааны тухай хуулиар, эсхүл шүүхийн шийдвэрээр холбогдох чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулахыг хориглосон;
- тусгай зөвшөөрөл олгосноос хойш 2 жилийн дотор үйл ажиллагаа дуусгавар болох, 12 сарын хугацаанд үйл ажиллагааг эхлүүлээгүй байх;
- үйл ажиллагаа эрхлэх шаардлагыг, эсхүл нэмэлт нөхцөлийг ноцтой зөрчих;
- үйл ажиллагааны улмаас нийтийн хэв журамд ноцтой хохирол, аюул занал хийх, ийм нөхцөл байдлыг тусгай зөвшөөрөлд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах замаар арилгах боломжгүй.

(Үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн төрлүүд, хугацаа, тэдгээрийг олгодог,

хянадаг байгууллагуудын жагсаалтыг⁴⁶³ Хавсралт 3-аас дэлгэрүүлж үзнэ үү.)

4.3.Мэдэгдлийн үүрэг, төрлүүд

ААН нь холбогдох чиглэлээр аж ахуйн үйл ажиллагаа эхлүүлэх тухай мэдэгдэл (цаашид “мэдэгдэл” гэх)-ийг үйл ажиллагаагаа эхлэхээс өмнө бүртгэгч байгууллагад ирүүлэх үүрэгтэй. Мөн ААН нь мэдэгдэлд хамрагдах хэд хэдэн чиглэлээр нэгэн зэрэг үйл ажиллагаа эрхэлж эхэлсэн бол энэ талаараа мэдэгдэх үүрэгтэй.

(Үйл ажиллагааны мэдэгдлийн төрлүүд, хугацаа, тэдгээрийг олгодог, хянадаг байгууллагуудын жагсаалтыг⁴⁶⁴ Хавсралт 3-аас дэлгэрүүлж үзнэ үү.)

4.4.Хяналт тавих

ААН-ийн үйл ажиллагаанд тавих төрийн хяналтыг төрийн байгууллага болох Эдийн засгийн удирдлагын газар (§65) болон тухайн салбарын харилцааг зохицуулж буй хуулиудаар холбогдох төрийн байгууллагууд хэрэгжүүлнэ (Хавсралт 3).

Эдийн засгийн удирдлагын газраас тухайн ААН-ийн үйл ажиллагааг эрсдэлтэй гэж үзвэл түүний үйл ажиллагааг зогсоох хүртэл арга хэмжээ авна. Эдийн засгийн удирдлагын газар нь дараах тохиолдолд эрсдэлтэй гэж үзнэ. (§67) Үүнд:

- тусгай зөвшөөрөл хүсэхгүйгээр тусгай зөвшөөрөлд хамрагдсан үйл ажиллагааг эхлүүлсэн;
- төрийн байгууллагаас тусгай зөвшөөрөл олгохоос татгалзсан ч зөвшөөрөлд хамаарах үйл ажиллагааг эхлүүлсэн;
- үйл ажиллагааг түдгэлзүүлсэн, цуцалсан, эсхүл хориглосны дараа үйл ажиллагааг явуулсан.

Эдийн засгийн удирдлагын газар нь үйл ажиллагааны шаардлага, тусгай зөвшөөрлийн нэмэлт нөхцөлийг зөрчихөөс урьдчилан сэргийлэх, эсхүл үйл ажиллагааг шаардлага, тусгай зөвшөөрлийн нэмэлт нөхцөлд нийцүүлэх зорилгоор тухайн ААН-д шаардлага хүргүүлж болно. (§68)

UIH.MN
СУДАЛГААНЫ САН

⁴⁶³ Эстони Улсын төрийн байгууллагуудын нэгдсэн цахим хуудас - <https://www.eesti.ee/ru>

⁴⁶⁴ Эстони Улсын төрийн байгууллагуудын нэгдсэн цахим хуудас - <https://www.eesti.ee/ru>

АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ

Монгол:

- Зөвшөөрлийн тухай хуулийн төсөл, танилцуулга (Шинэчилсэн найруулга). <http://forum.parliament.mn/projects/593>

Гүрж Улс:

- Гүрж Улсын Тусгай зөвшөөрөл болон зөвшөөрлийн тухай хууль. Закон Грузии О лицензиях и разрешениях, <https://matsne.gov.ge/ru/document/view/26824?publication=87>

Бүгд Найрамдах Сингапур Улс:

- Сингапур Улсын Нягтлан бодох бүртгэл ба аж ахуйн нэгжийг зохицуулах газрын тухай хууль (Accounting and Corporate Regulatory Authority Act, 2004). <https://sso.agc.gov.sg/Act/ACRAA2004>
- Сингапур Улсын Аж ахуйн нэгжийн бүртгэлийн тухай хууль, <https://sso.agc.gov.sg/Act-Rev/32/Published/20040731?DocDate=20040731>
- Аж ахуйн нэгжийн нэрийн бүртгэлийн тухай хууль (Business Names Registration Act) <https://sso.agc.gov.sg/Act/BNRA2014>
- <https://www.bycpa.com/html/news/20128/1764.html>
- <https://www.corporateroom.com.sg/singapore-licences-and-permits/>
- <https://sleek.com.sg/resources/guide-to-licensing-and-permits-in-singapore/>
- <https://www.rikvin.com/compliance/singapore-business-licenses-and-permits/>

Бүгд Найрамдах Солонгос Улс:

- Банкны тухай хууль <https://www.law.go.kr/법령/은행법>
- Барилгын тухай хууль <https://www.law.go.kr/법령/건축법>
- Даатгалын үйл ажиллагааны тухай хууль <https://www.law.go.kr/법령/보험업법>
- Ундны усны тухай хууль <https://www.law.go.kr/법령/먹는물관리법>
- Өргөн нэвтрүүлгийн тухай хууль <https://www.law.go.kr/법령/방송법>
- Санхүүгийн үйлчилгээний комисс <https://www.fsc.go.kr/eng/ab050101>
- Солонгосын хууль тогтоомжийн цахим хуудас <https://law.go.kr/>
- Бизнесийн үйл ажиллагаанд зориулсан төрийн байгууллагын цахим хуудас <https://www.g4b.go.kr>
- Солонгосын хууль тогтоомжийн төсөл боловсруулах талаарх цахим хуудас <https://www.lawmaking.go.kr/lmKnlg/jdgStd/info?astSeq=2220&astClsCd=CF0101>

Бүгд Найрамдах Эстони Улс:

- Эстони Улсын төрийн байгууллагуудын нэгдсэн цахим хуудас - <https://www.eesti.ee/ru>
- Бүгд Найрамдах Эспони Улсын Аж ахуйн үйл ажиллагааны тухай хууль, Закон об Общей части Кодекса хозяйственной деятельности. Принят 23.02.2011, вступил в силу 01.07.2014. <https://www.riigiteataja.ee/akt/119032015051?leiaKehtiv#>

ХАВСРАЛТУУД

Хавсралт 1. Гүрж Улсын зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрлийн төрлүүд

1.1. Үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн төрлүүд (§6)

- 1) амь насны даатгалын үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл;
- 2) байгалийн хий боловсруулах тусгай зөвшөөрөл;
- 3) байгалийн хий дамжуулах тусгай зөвшөөрөл;
- 4) байгалийн хий түгээх тусгай зөвшөөрөл;
- 5) байгалийн хий тээвэрлэх тусгай зөвшөөрөл;
- 6) байгалийн хий хадгалах системийн операторын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл;
- 7) байгалийн хийн зах зээлийн операторын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл;
- 8) банк бус хадгаламж, зээлийн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл;
- 9) банкны үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл;
- 10) биологийн пестицид үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрөл;
- 11) брокерийн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл;
- 12) газрын тос боловсруулах тусгай зөвшөөрөл;
- 13) газрын тос тээвэрлэх тусгай зөвшөөрөл;
- 14) гүйцэтгэх үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл;
- 15) Гүрж Улсын нутаг дэвсгэрт хамаарах далай, дотоод усанд живсэн улсын өмчит хаягдал төмөр, өнгөт металл өргөх тусгай зөвшөөрөл;
- 16) даатгалын үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл (амь насны даатгалаас бусад);
- 17) давхар даатгалын үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл;
- 18) иргэний зэвсэг, галт зэвсгийн үндсэн элемент, сум, сумны гол элемент үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрөл;
- 19) иргэний зэвсэг, галт зэвсгийн үндсэн элемент, сум, сумны чухал элементийн худалдаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл;
- 20) иргэний зэвсэг, галт зэвсгийн үндсэн элементийг засварлах тусгай зөвшөөрөл;
- 21) нярай хүүхдийн хоол хүнсний бүтээгдэхүүний сав баглаа боодол үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрөл;
- 22) олон нийтийн өргөн нэвтрүүлгийн тусгай зөвшөөрөл;
- 23) онц аюултай эмгэг төрүүлэгч бичил биетэнтэй ажиллах тусгай зөвшөөрөл;
- 24) сурган хүмүүжүүлэх үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл;
- 25) төрөлжсөн хадгаламжийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл;
- 26) усан хангамжийн тусгай зөвшөөрөл;
- 27) үйлдвэрлэлийн цус сэлбэх үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл;
- 28) үнэт цаасны бүртгэлийн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл;
- 29) үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн тусгай зөвшөөрөл;
- 30) хөрөнгийн биржийн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл;
- 31) хөрөнгийн удирдлагын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл;
- 32) хувийн өргөн нэвтрүүлгийн тусгай зөвшөөрөл;
- 33) хувийн хамгаалалтын үйлчилгээ үзүүлэх тусгай зөвшөөрөл;
- 34) хүүхдийн хоол хүнсний бүтээгдэхүүний сав баглаа боодол үйлдвэрлэх тусгай

зөвшөөрөл;

- 35) цахилгаан дамжуулах тусгай зөвшөөрөл;
- 36) цахилгаан түгээх тусгай зөвшөөрөл;
- 37) цахилгаан эрчим хүч үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрөл;
- 38) цахилгааны зах зээлийн операторын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл;
- 39) цахим харилцаа холбоог тандах систем үйлдвэрлэх, импортлох, экспортлох тусгай зөвшөөрөл;
- 40) цахим хяналтын тоног төхөөрөмж авах, импортлох, экспортлох тусгай зөвшөөрөл;
- 41) цөмийн болон цацраг идэвхтэй холбоотой үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл;
- 42) цэргийн зориулалттай бүтээгдэхүүн засварлах **ерөнхий** тусгай зөвшөөрөл;
- 43) цэргийн зориулалттай бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх **ерөнхий** тусгай зөвшөөрөл;
- 44) цэргийн зориулалттай бүтээгдэхүүний брокерийн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл;
- 45) цэргийн зориулалттай бүтээгдэхүүний худалдаа эрхлэх **ерөнхий** тусгай зөвшөөрөл;
- 46) шингэрүүлсэн байгалийн хийн тоног төхөөрөмжийн операторын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл;
- 47) шүүх эмнэлгийн тусгай зөвшөөрөл;
- 48) шүүхийн сэтгэцийн шинжилгээ хийх тусгай зөвшөөрөл;
- 49) эмгэг судлалын судалгаа хийх тусгай зөвшөөрөл;
- 50) эрүүл мэндийн түргэн тусламжийн тусгай зөвшөөрөл.

1.2.Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн төрлүүд (§7)

- 1) ан агнах тусгай зөвшөөрөл;
- 2) ан агнуурын аж ахуй эрхлэх тусгай зөвшөөрөл;
- 3) ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл;
- 4) газар хэвлий ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл;
- 5) газрын тос, байгалийн хий ашиглах **ерөнхий** тусгай зөвшөөрөл;
- 6) газрын тос, байгалийн хийн хайгуулын **ерөнхий** тусгай зөвшөөрөл;
- 7) загас агнуурын аж ахуй эрхлэх тусгай зөвшөөрөл;
- 8) зэрлэг амьтан, ургамлын устах аюул тулгарсан төрөл зүйлийн олон улсын худалдааны тухай конвенц (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora – CITES)-ийн хавсралтад заасан гацуур модны боргоцой, яргуй цэцгийн булцуут үндэс, цикламен цэцгийн булцуут үндэсийг экспортлох зорилгоор ашиглах тусгай зөвшөөрөл;
- 9) мод бэлтгэлийн тусгай зөвшөөрөл;
- 10) ой ашиглах тусгай зөвшөөрөл;
- 11) радио давтамжийн спектр ашиглах тусгай зөвшөөрөл.

1.3.Зөвшөөрлийн төрлүүд (§24)

- 1) автомат тоглоомын газар байгуулах зөвшөөрөл;
- 2) археологийн ажил эрхлэх зөвшөөрөл;
- 3) Бай буудлагын газар, буудлага үйлдэх байгууламж (тир), ан агнуурын-сургалтын газар нээх зөвшөөрөл;
- 4) бай буудлагын газар, буудлага үйлдэх байгууламж (тир), ан агнуурын-сургалтын

- газар байгуулах зөвшөөрөл;
- 5) барилга барих зөвшөөрөл (онцгой ач холбогдол бүхий байгууламж, цацраг, цөмийн байгууламж барихаас бусад);
 - 6) бинго зохион байгуулах зөвшөөрөл;
 - 7) бооцоот тоглоомын газар (betting house) байгуулах зөвшөөрөл;
 - 8) гаалийн агуулахын үйл ажиллагааны зөвшөөрөл;
 - 9) гадаад улс болон олон улсын байгууллагын төлөөлөгчид, мөн дагалдан яваа бусад чухал хүмүүсийн айлчлалын үеэр зэвсэг, сум хэрэгсэл импортлох, экспортлох, Гүрж Улсын нутаг дэвсгэр дээр зөөвөрлөх зөвшөөрөл;
 - 10) гадаад улсын иргэний Гүрж Улсаас олж авсан агнуурын, эсхүл спортын галт зэвсэг, сум импортлох, экспортлох зөвшөөрөл;
 - 11) гадаад улсын иргэний Гүрж Улсаас олж авсан иргэний галт зэвсэг, эсхүл галт хийн зэвсгийг экспортлох зөвшөөрөл;
 - 12) гадна сурталчилгаа байршуулах зөвшөөрөл;
 - 13) Гүрж Улсаас Гүрж Улсын соёлын үнэт зүйлийг экспортлох зөвшөөрөл;
 - 14) Гүрж Улсын Зэвсгийн тухай хуулийн 9.2 дахь хэсгийн "h" - "p" дэд зүйлд заасан этгээдүүд бүрэн эрхийнхээ хугацаанд албан хэрэгцээндээ зэвсэгтэй болох (хадгалах, авч явах эрхтэй) зөвшөөрөл;
 - 15) Гүрж Улсын Зэвсгийн тухай хуулийн 9.2 дахь хэсгийн "h" - "p" дэд зүйлд заасан этгээдүүдэд албан хэрэгцээндээ зэвсэгтэй болох (авч явах эрхтэй) зөвшөөрөл;
 - 16) Гүрж Улсын иргэн иргэний галт зэвсэг буюу хийн зэвсэг, тэдгээрийн гол элемент буюу сум хэрэгсэл импортлох, эсхүл экспортлох (дамжин өнгөрүүлэх, ре-экспортоос бусад) зөвшөөрөл;
 - 17) Гүрж Улсын хууль тогтоомжийн дагуу албан үүргийнх нь бүрэн эрхийн хугацаа дууссаны дараа богино голтой галт зэвсэг (short-barrel firearm), эсхүл спорт-сургалтын богино голтой винтов галт зэвсэг (sports screw-barrel firearm) зэрэг иргэний галт зэвсэг авч явах эрхийг (хадгалах, авч явах эрхтэй) нь үлдэх зөвшөөрөл;
 - 18) Гүрж Улсын нийслэл хотод автомашин (такси)-аар тээвэрлэх зөвшөөрөл;
 - 19) Гүрж Улсын нутаг дэвсгэрээс олон улсын ачаа тээвэрлэх зөвшөөрөл (олон улсын гэрээний үндсэн дээр тогтоосон квотоос илүү гарсан), гадаадын тээвэрлэгч гүйцэтгэх бол;
 - 20) Гүрж Улсын олон улсын гэрээний дагуу олон улсын автомашины зорчигч тээврийн нэг ба олон удаагийн зөвшөөрөл;
 - 21) Гүрж Улсын олон улсын гэрээний үндсэн дээр олон улсын ачаа тээврийн нэг болон олон удаагийн зөвшөөрөл;
 - 22) зэвсэг цуглуулах, үзэсгэлэн гаргах зөвшөөрөл;
 - 23) зэвсэг, сум хэрэгслийг зөөвөрлөх (move), тээвэрлэх (transport) зөвшөөрөл;
 - 24) зэрлэг амьтан, ургамлын устгах аюул тулгарсан төрөл зүйлийн олон улсын худалдааны тухай конвенц (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora – CITES)-ийн хавсралтад заасан төрөл зүйлийг экспортлох, импортлох, буцаан экспортлох, мөн далайгаас оруулж ирэх зөвшөөрөл;
 - 25) иоджуулаагүй давс импортлох зөвшөөрөл;
 - 26) иргэний зэвсэг, галт зэвсгийн үндсэн элемент, сум, сумны үндсэн элемент импортлох, экспортлох, ре-экспорт, дамжин өнгөрүүлэх зөвшөөрөл;

- 27) казино байгуулах зөвшөөрөл;
- 28) мал эмнэлгийн хяналтад байдаг бүтээгдэхүүн дамжин өнгөрүүлэх зөвшөөрөл;
- 29) мал эмнэлгийн хяналтад байдаг бүтээгдэхүүн импортлох зөвшөөрөл;
- 30) мөрийтэй тоглоомын газар байгуулах зөвшөөрөл;
- 31) нисэх онгоцны үйлдвэрлэлийн зөвшөөрөл;
- 32) озон задалдаг бодис импортлох, экспортлох, ре-экспорт, дамжин өнгөрүүлэх зөвшөөрөл;
- 33) олон улсын нислэгийн хуваарьт бус агаарын тээврийн зөвшөөрөл;
- 34) онцгой ач холбогдол бүхий барилга байгууламж барих зөвшөөрөл (цацраг, цөмийн байгууламжаас бусад);
- 35) соёлын өв дурсгалтай ажиллах зөвшөөрөл;
- 36) спортын байгууллагууд харгалзах төрлийн спорт арга хэмжээнд оролцохын тулд агнуурын, эсхүл спортын галт зэвсгийг түр хугацаагаар Гүрж Улсаас гаргах, Гүрж Улс руу оруулах зөвшөөрөл;
- 37) тамхины баарны зөвшөөрөл;
- 38) тэсэрч, дэлбэрэх материалыг үйлдвэрлэлийн зориулалтаар ашиглах зөвшөөрөл;
- 39) фармакологи бодисын клиник туршилт хийх зөвшөөрөл;
- 40) фитосанитар (phytosanitary)-ийн хяналтад байдаг ургамлын гаралтай бүтээгдэхүүн импортлох зөвшөөрөл;
- 41) хог хаягдал импортлох, экспортлох, дамжин өнгөрүүлэх зөвшөөрөл;
- 42) хонжворт сугалаа (lotto) зохион байгуулах зөвшөөрөл;
- 43) хос үйлдэлт бүтээгдэхүүнд техник туслалцаа үзүүлэх зөвшөөрөл;
- 44) хос үйлдэлт бүтээгдэхүүний брокерийн үйл ажиллагааны зөвшөөрөл;
- 45) хос үйлдэлт бүтээгдэхүүн импортлох зөвшөөрөл;
- 46) хос үйлдэлт бүтээгдэхүүн экспортлох зөвшөөрөл;
- 47) хос үйлдэлт бүтээгдэхүүн дамжин өнгөрүүлэх зөвшөөрөл;
- 48) хот дотор зорчигч тогтмол тээвэрлэх зөвшөөрөл;
- 49) хувь хүн биеэ хамгаалах зорилгоор богино голтой галт зэвсэг (short-barrel firearm), эсхүл спорт-сургалтын богино голтой винтов галт зэвсэг (sports screw-barrel firearm) авах зөвшөөрөл (хадгалах эрхтэй);
- 50) хувь хүн биеэ хамгаалах зорилгоор хийн зэвсэг (gas weapon), агнуурын винтов (hunting rifle), спорт-сургалтын урт голтой галт зэвсэг (sports long-barrel firearm), спорт-сургалтын дуу намсгагчтай богино голтой галт зэвсэг (sports short smooth-barrel firearm) хамгаалах зорилгоор хадгалах (хадгалах, авч явах эрхтэй);
- 51) хэвтэн эмчлүүлэх эмнэлгийн байгууллагын зөвшөөрөл;
- 52) хяналтад байдаг эмийн бүтээгдэхүүн импортлох, экспортлох зөвшөөрөл;
- 53) цацраг идэвхт материалыг авах, шилжүүлэх зөвшөөрөл;
- 54) цацраг идэвхт хаягдал экспортлох зөвшөөрөл;
- 55) цацраг, эсхүл цөмийн байгууламж барих зөвшөөрөл;
- 56) цөмийн материал, цацраг идэвхт бодис агуулсан тоног төхөөрөмж, цөмийн технологи, ноу-хау үйлдвэрлэх, үйлдвэрлэх боломжтой цацраг идэвхт материал, түүхий эд экспортлох, импортлох, мөн цацраг идэвхт эх үүсвэр экспортлох, импортлох, дамжин өнгөрүүлэх зөвшөөрөл;

- 57) цэргийн зориулалттай бүтээгдэхүүн дамжин өнгөрүүлэх зөвшөөрөл;
- 58) цэргийн зориулалттай бүтээгдэхүүн импортлох, экспортлох, ре-экспорт, дамжин өнгөрүүлэх зөвшөөрөл;
- 59) цэргийн зориулалттай бүтээгдэхүүн экспортлох зөвшөөрөл;
- 60) цэргийн зориулалттай бүтээгдэхүүнд техник туслалцаа үзүүлэх зөвшөөрөл;
- 61) цэргийн зориулалттай бүтээгдэхүүний брокерийн үйл ажиллагааны зөвшөөрөл;
- 62) чөлөөт худалдааны цэргийн үйл ажиллагааны зөвшөөрөл;
- 63) эмийн сангийн зөвшөөрөл;
- 64) эмийн үйлдвэрлэлийн зөвшөөрөл (мансууруулах эмээс бусад эмийн бүтээгдэхүүн).

Хавсралт 2. Сингапур Улсын зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрөл, гэрчилгээний төрлүүд, тэдгээрийг олгох, хяналт тавих байгууллагууд

2.1.Тусгай зөвшөөрлийн төрлүүд болон тэдгээрийг олгох, хяналт тавих байгууллагууд

№	Зөвшөөрөл олгох, хяналт тавих байгууллага	Тусгай зөвшөөрөлийн төрөл
1.	Амьтан ба мал эмнэлгийн газар (AVS)	<ul style="list-style-type: none"> - аквариумын загас импортлох, экспортлох тусгай зөвшөөрөл - амьтан судлах үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл - амьтан, шувуу эмчлэх тусгай зөвшөөрөл - амьтан, шувуу, өндөг, био бэлдмэл импортлох/ экспортлох/ тээвэрлэх тусгай зөвшөөрөл - амьтны үзэсгэлэнгийн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл - гэрийн тэжээвэр амьтдын дэлгүүрийн тусгай зөвшөөрөл - мал эмнэлгийн био бэлдмэл эзэмших тусгай зөвшөөрөл - мал эмнэлгийн тусгай зөвшөөрөл
2.	Анагаах ухааны газар (HSA)	<ul style="list-style-type: none"> - тамхины жижиглэнгийн худалдаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл - гоо сайхны бүтээгдэхүүний жижиглэнгийн худалдааны тусгай зөвшөөрөл
3.	Архитекторуудын зөвлөл (BOA)	<ul style="list-style-type: none"> - архитектурын үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл
4.	Аялал жуулчлалын агентлаг (STB)	<ul style="list-style-type: none"> - нөхөн сэргээгдэхгүй түр үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл (богино хугацаанд явган хүний зам дээр зохион байгуулагдах арга хэмжээнд зориулагдсан) - жуулчны хөтөч-тайлбарлагчийн тусгай зөвшөөрөл - аялал жуулчлалын байгууллагын тусгай зөвшөөрөл
5.	Аялал жуулчлалын зөвлөлөөс (STB)	<ul style="list-style-type: none"> - аялал жуулчлалын үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл
6.	Бага насны хүүхдийн хөгжлийн газар (ECDA)	<ul style="list-style-type: none"> - Бага насны хүүхдийн хөгжлийн төвийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл (7-оос доош насны хүүхдийн хөгжлийн асуудлыг хариуцан ажилладаг цэцэрлэг, хүүхэд асрах төв)
7.	Байгаль орчны үндэсний агентлаг (NEA)	<ul style="list-style-type: none"> - L1, эсхүл L2 ионжуулагч цацрагийн аппарат үйлдвэрлэх, худалдах тусгай зөвшөөрөл - L3 - ионжуулагч цацрагийн эзэмших тусгай зөвшөөрөл (худалдахаас бусад) - L4 - цацраг идэвхт материал хадгалах, ашиглах тусгай зөвшөөрөл (худалдахаас бусад) - L5 - ионжуулагч цацрагийн аппарат ашиглах тусгай зөвшөөрөл (худалдахаас бусад) - L6 - цацраг идэвхт материал ашиглах, боловсруулах, тээвэрлэх тусгай зөвшөөрөл (борлуулалтаас бусад) - L6A - цацраг идэвхт материал боловсруулах, тээвэрлэх тусгай зөвшөөрөл - L7A/B - ионжуулагч цацрагийн аппарат импортлох, экспортлох тусгай зөвшөөрөл - L8A/B - цацраг идэвхт материал импортлох, экспортлох тусгай зөвшөөрөл - N1 – ионжуулагчгүй цацрагийн аппарат үйлдвэрлэх, эзэмших, худалдаалах тусгай зөвшөөрөл - N2 - ионжуулагчгүй цацрагийн аппарат хадгалах, ашиглах тусгай зөвшөөрөл - N3 - лазер ашиглах тусгай зөвшөөрөл, - N4A/B - ионжуулагчгүй цацрагийн аппарат импортлох, экспортлох тусгай зөвшөөрөл - vector (халдвар тээгч/тараагч)-ын хяналтын техникчийн тусгай зөвшөөрөл - ариутгалын (fumigator) тусгай зөвшөөрөл

		<ul style="list-style-type: none"> - аюултай бодис (HS)-ын тусгай зөвшөөрөл - оршуулгын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл - усан бассейны тусгай зөвшөөрөл - үйлдвэрийн хорт хаягдал цуглуулах тусгай зөвшөөрөл - хог хаягдлыг зайлуулах байгууламжийн тусгай зөвшөөрөл - хог хаягдлыг цуглуулах тусгай зөвшөөрөл - цэвэрлэгээний үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл
8.	Барилга угсралтын алба (BCA)	- зар сурталчилгааны тэмдэг/самбарын тусгай зөвшөөрөл
9.	Боловсролын яам (MOE)	- бүх шатны боловсролын байгууллага байгуулах, үйлчилгээ үзүүлэх тусгай зөвшөөрөл
10.	Валют зохицуулалтын газар (Monetary authority of Singapore - MAS)	<ul style="list-style-type: none"> - арилжааны банкны үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл - валют солилцооны үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл - даатгагчийн тусгай зөвшөөрөл - итгэлцлийн бизнес эрхлэх тусгай зөвшөөрөл - мөнгөн гуйвуулгын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл - санхүүгийн байгууллагын тусгай зөвшөөрөл - санхүүгийн зөвлөхийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл: - түүхий эдийн худалдаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл - үнэт цаасны үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл - хөрөнгийн зах зээлийн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл - худалдааны банкны үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл
11.	Газрын алба (SLA)	- түр ажил эрхлэх тусгай зөвшөөрөл
12.	Газрын тээврийн газар (LTA)	<ul style="list-style-type: none"> - автобусны жолооны мэргэжлийн тусгай зөвшөөрөл - автобусны мэдээллийн операторын тусгай зөвшөөрөл - автобусны үйлчилгээний тусгай зөвшөөрөл - автомашины жолооны мэргэжлийн тусгай зөвшөөрөл - давхар автобусны (omnibus) жолооны мэргэжлийн тусгай зөвшөөрөл - таксины жолооны мэргэжлийн тусгай зөвшөөрөл
13.	Далайн болон боомтын захиргаа (MPA)	<ul style="list-style-type: none"> - аяллын усан онгоцны жолооны тусгай зөвшөөрөл - усан онгоц жолооны мэргэжлийн тусгай зөвшөөрөл - усан онгоцны зогсоол (боомт)-ын багийн бүрэлдэхүүний тусгай зөвшөөрөл - усан онгоцны зогсоолын тусгай зөвшөөрөл - усан онгоцны шатахуун ханган нийлүүлэх тусгай зөвшөөрөл
14.	Дотоод орлогын газар (IRAS)	- үнэлгээний үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл (газар, барилга)
15.	Зочид буудлын тусгай зөвшөөрлийн зөвлөл (HLB)	- зочид буудал эзэмших тусгай зөвшөөрөл (4 ба түүнээс дээш өрөөтэй байранд)
16.	Иргэний нисэхийн ерөнхий газар (CAAS)	<ul style="list-style-type: none"> - агаарын хөдөлгөөн хянагчийн тусгай зөвшөөрөл - нислэгийн багийн тусгай зөвшөөрөл - нисэх онгоцны техник засвар үйлчилгээний тусгай зөвшөөрөл
17.	Иргэний хамгаалалтын хүчин (SCDF)	<ul style="list-style-type: none"> - газрын тос, шатамхай материал дамжуулах хоолойн тусгай зөвшөөрөл - газрын тос, шатамхай материал тээвэрлэх тусгай зөвшөөрөл - газрын тос, шатамхай материал хадгалах тусгай зөвшөөрөл - газрын тос, шатамхай материалын импортын тусгай зөвшөөрөл
18.	Мэргэжлийн инженерүүдийн зөвлөл (PEB)	- мэргэжлийн инженерийн үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл.
19.	Нийгэм, гэр бүлийн хөгжлийн яам (MSF)	- асрамжийн газрын тусгай зөвшөөрөл (16-аас доош насны хүүхэд, харж хандах хүнгүй 60-аас дээш насны ахмад настан, эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ шаардлагатай хүмүүст зориулсан асрамжийн газар)
20.	Нийтийн аж ахуйн зөвлөл (PUB)	- сантехникийн тусгай зөвшөөрөл
21.	Нийтийн тээврийн зөвлөл (PTC)	- тасалбарын төлбөрт үйлчилгээний тусгай зөвшөөрөл

22.	Үйлдвэрлэл хариуцсан газар (ESG)	- цагаан будааны тусгай зөвшөөрөл
23.	Үл хөдлөх хөрөнгийн агентлагуудын зөвлөл (CEA)	- үл хөдлөх хөрөнгийн агентлагийн тусгай зөвшөөрөл
24.	Хот дахин төлөвлөлтийн газар (URA)	- барилга барих тусгай зөвшөөрөл
25.	Хөдөлмөрийн яам (MOM) (manpower)	- хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагын тусгай зөвшөөрөл (Үүнд ан агнуурын фирм, хайлтын компаниуд, гадаад, дотоодод ажиллах хүч зуучлах байгууллагууд, барилгын ажилчдын компаниуд, онлайн ажлын байр, асрагч ажиллуулах байгууллагууд зэрэг хамаарагдана)
26.	Хууль зүйн яам (MINLAW)	- ломбардны тусгай зөвшөөрөл
27.	Хүнсний агентлаг (SFA)	<ul style="list-style-type: none"> - хүнсний дэлгүүрийн тусгай зөвшөөрөл - хүнсний лангууны тусгай зөвшөөрөл - ТҮЦ (hawker)-ийн худалдааны тусгай зөвшөөрөл - мах, загасны бүтээгдэхүүн импортлох / экспортлох / тээвэрлэх тусгай зөвшөөрөл - жимс, хүнсний ногоо импортлох / тээвэрлэх тусгай зөвшөөрөл - шувууны мах импортлох тусгай зөвшөөрөл - хонь, ямааны мах импортлох тусгай зөвшөөрөл - хүнсний зориулалттай өндөг импортлох тусгай зөвшөөрөл - малын тэжээл үйлдвэрлэх, боловсруулах тусгай зөвшөөрөл - нядалгааны газар ажиллуулах тусгай зөвшөөрөл - хөргүүртэй дэлгүүр ажиллуулах тусгай зөвшөөрөл - хүнсний бүтээгдэхүүн боловсруулах үйлдвэрийн тусгай зөвшөөрөл - супермаркетын тусгай зөвшөөрөл
28.	Хэвлэл мэдээллийн хөгжлийн асуудал хариуцсан мэдээлэл харилцаа холбооны агентлаг (IMDA)	<ul style="list-style-type: none"> - газар доор харилцаа холбооны кабелийг илрүүлэх үйлчилгээ явуулах тусгай зөвшөөрөл - дотоод харилцаа холбооны шугам сүлжээ суурилуулах тусгай зөвшөөрөл - зугаа, цэнгээний үйлчилгээ явуулах тусгай зөвшөөрөл - кино түгээх/үзүүлэх тусгай зөвшөөрөл - өргөн нэвтрүүлгийн үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл - радио холбооны станц/сүлжээ ашиглах тусгай зөвшөөрөл - сонин, хэвлэлийн тусгай зөвшөөрөл - харилцаа холбооны тоног төхөөрөмж худалдаалах тусгай зөвшөөрөл - харилцаа холбооны үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл - шуудангийн үйлчилгээ явуулах тусгай зөвшөөрөл
29.	Цагдаагийн газар (SPF)	<p>Зэвсэг, тэсрэх бодис, тэсрэх, дэлбэрэх туршилтын бүтээгдэхүүн:</p> <ul style="list-style-type: none"> - зэвсэг худалдах тусгай зөвшөөрөл - зэвсэг үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрөл - зэвсэг засварлах тусгай зөвшөөрөл - сэлэм/хутга/жад/сумны худалдаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл - тэсэрч дэлбэрэх бодисын худалдаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл (тэсэлгээний болон тэсэлгээний бус зорилгоор) - тэсэрч дэлбэрэх бодис үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрөл - тэсэрч дэлбэрэх бодис худалдаалах зориулалт бүхий дэлгүүр, лангуу, агуулахын тусгай зөвшөөрөл - тэсэлгээ хийх тусгай зөвшөөрөл - тэсрэх материалыг устгах тусгай зөвшөөрөл - тэсэрч дэлбэрэх бодис үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрөл (хэлэлцээр хийх/үйлдвэрлэх/ эзэмших, хянах/хадгалах) - тэсрэх бөмбөг үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрөл

		<ul style="list-style-type: none"> - зэвсэг импортлох, экспортлох тусгай зөвшөөрөл - тэсрэх материалыг импортлох, экспортлох тусгай зөвшөөрөл - тэсрэх дэлбэрэх туршилтын бүтээгдэхүүнийг импортлох, экспортлох тусгай зөвшөөрөл - зэвсэг худалдан авах тусгай зөвшөөрөл - тэсрэх бодис худалдан авах тусгай зөвшөөрөл - зэвсэг эзэмших тусгай зөвшөөрөл - тэсрэх бодисыг устгах тусгай зөвшөөрөл <p>Согтууруулах ундаа:</p> <ul style="list-style-type: none"> - согтууруулах ундааны түр тусгай зөвшөөрөл (Ангилал 5) - согтууруулах ундааны тусгай зөвшөөрөл (Ангилал 1А, 1В, 2А, 2В, 3А, 3В, 4) - согтууруулах ундааны тусгай зөвшөөрөл (ажиллах цагийг уртасгах) - согтууруулах ундаа хэрэглэх зөвшөөрөл <p>Массажны газар байгуулах:</p> <ul style="list-style-type: none"> - массажны газар байгуулах тусгай зөвшөөрөл - массажны газар байгуулах тусгай зөвшөөрөл (ажилчдын бүртгэл) <p>Хувийн аюулгүй байдал:</p> <ul style="list-style-type: none"> - хувийн мөрдөх үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл - хамгаалалтын албаны тусгай зөвшөөрөл - хамгаалалтын албаны ажилтны тусгай зөвшөөрөл - хамгаалалтын албаны үйлчилгээ үзүүлэгчийн тусгай зөвшөөрөл - хувийн мөрдөгчийн тусгай зөвшөөрөл <p>Олон нийтийн үзвэр үйлчилгээ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - олон нийтийн үзвэр үйлчилгээний тусгай зөвшөөрөл - олон нийтийн үзвэр үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл
30.	Эдийн засгийн хөгжлийн зөвлөл (EDB)	<ul style="list-style-type: none"> - Оптик диск үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрөл (Оптик диск үйлдвэрлэх тухай хууль (The Manufacture of Optical Discs Act)-иар зохицуулна.)
31.	Эрүүл мэндийн яам (МОН)	<ul style="list-style-type: none"> - ахмадын асрамжийн газрын тусгай зөвшөөрөл - клиник эмнэлгийн тусгай зөвшөөрөл - клиникийн лабораторийн тусгай зөвшөөрөл - клиникийн рентген лабораторийн тусгай зөвшөөрөл - нийтийн эрүүл мэндийн төвийн тусгай зөвшөөрөл - шүдний клиник эмнэлгийн тусгай зөвшөөрөл - эмнэлгийн тусгай зөвшөөрөл
32.	Эрчим хүчний удирдах газар (EMA)	<ul style="list-style-type: none"> - байгалийн хий импортлох тусгай зөвшөөрөл - байгалийн хийн ачигчийн тусгай зөвшөөрөл - байгалийн хийн үйлчилгээний ажилтны тусгай зөвшөөрөл (хязгаарлалттай) - байгалийн хийн худалдаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл - цахилгаан үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрөл - цахилгаанчны тусгай зөвшөөрөл - цахилгааны бөөний худалдаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл (үйлдвэрлэх) - цахилгааны бөөний худалдаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл (үйлдвэрлэх) - цахилгааны жижиглэнгийн худалдаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл - цахилгааны инженерийн тусгай зөвшөөрөл - цахилгааны лиценз (бөөний худалдаачин тусгай зөвшөөрөл (завсарлах) - цахилгааны техникчийн тусгай зөвшөөрөл - цахилгааны тусгай зөвшөөрөл (суурилуулсан генератор) - цахилгааны тусгай зөвшөөрөл (үйлдвэрлэгч компани)

2.2.Зөвшөөрлийн төрлүүд болон тэдгээрийг олгох, хяналт тавих байгууллагууд

№	Зөвшөөрөл олгох, хяналт тавих байгууллага	Зөвшөөрлийн төрөл
1.	Байгаль орчны үндэсний агентлаг (NEA)	<ul style="list-style-type: none"> - арилжааны бохир усыг усан голд хаях зөвшөөрөл - аюултай бодис (HS) ашиглах зөвшөөрөл - аюултай бодис (HS)-ыг тээвэрлэх зөвшөөрөл - туршилтад зориулсан vector (халдвар тээгч/тараагч) импортлох зөвшөөрөл - утаж ариутгах зөвшөөрөл - үйлдвэрийн хорт хог хаягдал тээвэрлэх зөвшөөрөл
2.	Барилга угсралтын алба (BCA)	<ul style="list-style-type: none"> - зугаацуулах арга хэмжээ (тухайлбал, явуулын парк) зохион байгуулах зөвшөөрөл (Төхөөрөмж суурилуулахад аюулгүй байдлын асуудлыг Зугаацуулах арга хэмжээний аюулгүй байдлын тухай хууль (The Amusement Rides Safety Act) (Бүлэг 6A)-аар зохицуулдаг.)
3.	Газрын тээврийн газар (LTA)	<ul style="list-style-type: none"> - автомашины зогсоолын ашиглалт, зохион байгуулалтыг өөрчлөх зөвшөөрөл - нийтийн эзэмшлийн газар (гудамжинд) ажиллах зөвшөөрөл - тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний зөвшөөрөл
4.	Далайн болон боомтын захиргаа (MPA)	<ul style="list-style-type: none"> - боомт дээр усан онгоц задлах зөвшөөрөл - боомт руу шинэ усан онгоц оруулах зөвшөөрөл - боомтод усан онгоц байрлуулах зөвшөөрөл
5.	Дотоод хэргийн яам (MHA)	<ul style="list-style-type: none"> - хувийн сугалааны үйл ажиллагаа явуулах зөвшөөрөл
6.	Иргэний нисэхийн ерөнхий газар (CAAS)	<ul style="list-style-type: none"> - аюултай ачаа тээвэрлэх зөвшөөрөл - байлдааны сумны зөвшөөрөл (MOW) (үүнд байлдааны, эсхүл иргэний ашиглах зэвсэг, сум, тэдгээрт зориулагдсан эд ангиуд багтана) - нисэх зөвшөөрөл
7.	Иргэний хамгаалалтын хүчин (SCDF)	<ul style="list-style-type: none"> - галын түр зөвшөөрөл
8.	Нийгмийн үйлчилгээний үндэсний зөвлөл (NCSS)	<ul style="list-style-type: none"> - сан байгуулах зөвшөөрөл
9.	Нийтийн аж ахуйн зөвлөл (PUB)	<ul style="list-style-type: none"> - худалдаа үйлчилгээний болон ахуйн зориулалтын бохир усыг олон нийтийн ариутгах татуургын хоолой руу зайлуулах зөвшөөрөл
10.	Соёл, олон нийт, залуучуудын яам (MCCY)	<ul style="list-style-type: none"> - хилийн чанадаас буяны зорилгоор хандив цуглуулах зөвшөөрөл - буяны байгууллагын зөвшөөрөл
11.	Хар тамхины төв (CNB)	<ul style="list-style-type: none"> - Хар тамхины төвийн хяналтад байдаг бэлдмэлүүдийг импортлох/ экспортлох/ тээвэрлэх
12.	Хот дахин төлөвлөлтийн газар (URA)	<ul style="list-style-type: none"> - хуучин барилгыг өргөтгөх, сэргээн засварлах зөвшөөрөл - ашиглалтыг өөрчлөх зөвшөөрөл
13.	Хүнсний агентлаг (SFA)	<ul style="list-style-type: none"> - түр үзэсгэлэн яармаг гаргах зөвшөөрөл
14.	Хэвлэл мэдээллийн хөгжлийн асуудал хариуцсан мэдээлэл харилцаа холбооны агентлаг (IMDA)	<ul style="list-style-type: none"> - сонин, хэвлэлийн зөвшөөрөл
15.	Цагдаагийн газар (SPF)	<ul style="list-style-type: none"> - олон нийтийг хамарсан яриа, таниулга хийх зөвшөөрөл - цуглаан, жагсаал зохион байгуулах зөвшөөрөл - ямар нэгэн үйл ажиллагаанд зориулж зам хаах зөвшөөрөл

16.	Эдийн засгийн хөгжлийн зөвлөл (EDB)	- Оптик диск үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрөл (Оптик диск үйлдвэрлэх тухай хууль (The Manufacture of Optical Discs Act)-иар зохицуулна.)
-----	-------------------------------------	---

Хавсралт 3. Эстони Улсын зөвшөөрөл болон тусгай зөвшөөрөл, гэрчилгээний төрлүүд, тэдгээрийг олгох, хяналт тавих байгууллагууд

3.1.Үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл болон мэдэгдлийн төрлүүд, хугацаа, тэдгээрийг олгох, хяналт тавьдаг байгууллагууд

№	Салбар	Зөвшөөрлийн төрөл	Хугацаа	Олгодог байгууллага	Төрийн хяналт тавьдаг байгууллага	Холбогдох хууль
1.	Аж үйлдвэр	аюултай химийн бодисуудтай харьцах тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах, техникийн хяналтын газар		Химийн бодисын тухай
2.		тохирлын үнэлгээний үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл	-	Тусгай зөвшөөрлийг Хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах, техникийн хяналтын газар Эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийн чиглэлээр тусгай зөвшөөрлийг Эрүүл мэндийн газар	Хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах, техникийн хяналтын газар Эрүүл мэндийн газар	Бүтээгдэхүүний нийцлийн тухай Суурилуулалтын аюулгүй ажиллагааны тухай
3.		тэсэрч дэлбэрэх бодистой харьцах тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах, техникийн хяналтын газар		Тэсрэх бодисын тухай
4.	Аудит	аудитын үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл	-	Аудитын үйл ажиллагаанд хяналт тавих зөвлөл		Аудитын үйл ажиллагааны тухай
5.	Аюулгүй байдлын үйлчилгээ	хамгаалалтын үйлчилгээ үзүүлэх үйл ажиллагаа тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Цагдаа, хилийн цэргийн газар		Бууны тухай Хамгаалалтын үйл ажиллагааны тухай
6.	Байгаль орчин	агнуурын зориулалттай нутаг дэвсгэр ашиглах тусгай зөвшөөрөл	10 жил	Хүрээлэн буй орчны газар		Ан агнуурын тухай
7.		Америкийн усны булга, илбэнхийг зохиомол нөхцөлд	5 жил	Хүрээлэн буй орчны газар		Байгаль хамгаалах тухай

		байлгах тусгай зөвшөөрөл				
8.		амьтны хүрээлэнгийн тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Хүрээлэн буй орчны газар	Хүрээлэн буй орчны газар Хөдөө аж ахуй, хүнсний газар	Амьтан хамгаалах тухай
9.		гидрогеологийн ажил тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Хүрээлэн буй орчны яам	Хүрээлэн буй орчны газар	Усны тухай
10.		ойн аж ахуйн тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Хүрээлэн буй орчны газар		Ойн тухай
11.		фторжсон хүлэмжийн хий агуулсан бүтээгдэхүүн, төхөөрөмж, системтэй харьцах тусгай зөвшөөрөл	-	Хүрээлэн буй орчны газар		Агаар мандлын агаарыг хамгаалах тухай
12.		хог хаягдлыг хоёрдогч хэрэглээнд боловсруулах тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Хүрээлэн буй орчны яам	Хүрээлэн буй орчны газар	Сав баглаа боодлын тухай
13.	Боловсрол	ачааны болон автобусны жолоочийн сургалт зохион байгуулах тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Автотээврийн газар		Авто тээврийн тухай
14.		аюултай ачаа тээвэрлэх жолоочийн сургалт зохион байгуулах тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Автотээврийн газар		Авто тээврийн тухай
15.		ерөнхий боловсролын хувийн сургуулийн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл	3 жил	Боловсрол, шинжлэх ухааны яам		Ерөнхий боловсролын дунд сургуулийн тухай Хувийн боловсролын байгууллагын тухай
16.		залуучуудын хөгжүүлэх, эрүүл мэндийн байнгын ажиллагаатай зуслангийн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл	-	Боловсрол, шинжлэх ухааны яам		Залуучуудын үйл ажиллагааны тухай Нийтийн эрүүл мэндийн тухай
17.		залуучуудын хөгжүүлэх, эрүүл мэндийн зуслангийн үйл	-	Орон нутгийн байгууллага		Залуучуудын үйл ажиллагааны тухай Нийтийн эрүүл мэндийн тухай

		ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл				
18.		машинистын сургалт зохион байгуулах тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Боловсрол, шинжлэх ухааны яам	Хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах, техникийн хяналтын газар	Төмөр замын тухай
19.		механик тээврийн хэрэгслийн жолоочийн сургалтын үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Боловсрол, шинжлэх ухааны яам	Боловсрол, шинжлэх ухааны яам Тээврийн газар	Замын хөдөлгөөний тухай
20.		мэргэжлийн боловсролын хувийн сургуулийн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Боловсрол, шинжлэх ухааны яам		Мэргэжлийн боловсролын байгууллагын тухай Хувийн боловсролын байгууллагын тухай
21.		усан онгоцны багийн гишүүдийн сургалт явуулах этгээдийн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Автотээврийн газар		Усан онгоцны аюулгүй байдлын тухай
22.		хамгаалагчийн сургалт зохион байгуулах тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Боловсрол, шинжлэх ухааны яам		Насанд хүрэгчдийн боловсролын тухай Хамгаалалтын үйл ажиллагааны тухай
23.		хувийн цэцэрлэгийн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Боловсрол, шинжлэх ухааны яам		Сургуулийн өмнөх насны хүүхдийн байгууллагын тухай Хувийн боловсролын байгууллагын тухай
24.		хувь хүний сонирхлыг хөгжүүлэх хувийн сургуулийн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Боловсрол, шинжлэх ухааны яам		Хувийн боловсролын байгууллагын тухай Хувь хүний сонирхлыг хөгжүүлэх сургуулийн тухай
25.		Эстони хэлний нэмэлт боловсрол олгох тусгай зөвшөөрөл	-	Боловсрол, шинжлэх ухааны яам		Хэлний тухай
26.	Зэвсгийн аюулгүй байдал	байлдааны зэвсэгтэй харьцах тусгай зөвшөөрөл	5 хүртэл жил	Цагдаа, хилийн цэргийн газар		Бууны тухай Стратегийн бараа бүтээгдэхүүний тухай Тэсрэх бодисын тухай

27.		иргэний зэвсэгтэй харьцах тусгай зөвшөөрөл	1-5 жил	Цагдаа, хилийн цэргийн газар		Бууны тухай
28.	Мөрийтэй тоглоом	мөрийтэй тоглоом зохион байгуулах тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Татвар, гаалийн газар	Татвар, гаалийн газар Хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах, техникийн хяналтын газар Мөнгө угаах талаарх мэдээллийн товчоо	Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхээс урьдчилан сэргийлэх тухай Мөрийтэй тоглоомын татварын тухай Мөрийтэй тоглоомын тухай
29.	Мэдээлэл, харилцаа холбоо	давтамжийн тусгай зөвшөөрөл	1-5 жил	Хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах, техникийн хяналтын газар		Цахим харилцааны тухай
30.		дугаарын тусгай зөвшөөрөл	1 жил	Хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах, техникийн хяналтын газар		Цахим харилцааны тухай
31.		шуудангийн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл	5 жил	Эстониин өрсөлдөөний газар		Шуудангийн үйлчилгээний тухай
32.	Нийгмийн даатгал	асран хамгаалах үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Нийгмийн даатгалын газар		Нийгмийн хамгааллын тухай
33.		нөхөн сэргээх үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Нийгмийн даатгалын газар		Нийгмийн халамжийн тухай
34.		хүүхэд харах үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Нийгмийн даатгалын газар		Нийгмийн халамжийн тухай
35.	Санхүү	санхүүгийн үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Мөнгө угаах талаарх мэдээллийн товчоо	Мөнгө угаах талаарх мэдээллийн товчоо Хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах, техникийн хяналтын газар	Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхээс урьдчилан сэргийлэх тухай
36.	Тээвэр	бараа тээвэрлэх нийгэмлэгүүд тусгай зөвшөөрөл	10 жил	Эстониин олон улсын авто тээвэрчдийн ассоциац	Эстониин олон улсын авто тээвэрчдийн ассоциац Эдийн засаг, харилцаа холбооны яам Цагдаа, хилийн цэргийн газар	Авто тээврийн тухай
37.		боомтын	5 жил	Далайн захиргаа		Боомтын тухай

	аюулгүй байдлын үйлчилгээ үзүүлэх тусгай зөвшөөрөл				
38.	жижиг усан онгоц үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Автотээврийн газар		Бүтээгдэхүүний тохирлыг баталгаажуулах тухай Усан онгоцны аюулгүй байдлын тухай
39.	жижиг усан онгоцны жолооч бэлтгэх сургалт зохион байгуулах тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Автотээврийн газар		Усан онгоцны аюулгүй байдлын тухай
40.	зорчигч тээврийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл	10 жил	Эстонийн олон улсын авто тээвэрчдийн ассоциац	Эстонийн олон улсын авто тээвэрчдийн ассоциац Эдийн засаг, харилцаа холбооны яам Цагдаа, хилийн цэргийн газар	Авто тээврийн тухай Нийтийн тээврийн тухай
41.	такси үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Орон нутгийн байгууллага	Орон нутгийн байгууллага Цагдаа, хилийн цэргийн газар	Нийтийн тээврийн тухай
42.	тийрэлтэт цанын жолооч бэлтгэх сургалтын тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Автотээврийн газар		Усан онгоцны аюулгүй байдлын тухай
43.	төмөр замын тээврийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Эстонийн өрсөлдөөний газар		Төмөр замын тухай
44.	усан тээврийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Автотээврийн газар		Усан онгоцны аюулгүй байдлын тухай
45.	химийн цистерн ачааны үйл ажиллагаа шалгах тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Автотээврийн газар		Усан онгоцны аюулгүй байдлын тухай
46.	хөдлөх бүрэлдэхүүн барих тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах, техникийн хяналтын газар		Төмөр замын тухай
47.	хөдлөх бүрэлдэхүүний засвар,	Хугацаагүй	Хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах, техникийн хяналтын газар		Төмөр замын тухай

		үйлчилгээ хийх тусгай зөвшөөрөл				
48.	Хоол хүнс	хоол хүнс боловсруулах тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Хөдөө аж ахуй, хүнсний газар	Хөдөө аж ахуй, хүнсний газар Хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах, техникийн хяналтын газар	Хүнсний тухай
49.	Хөдөө аж ахуй	малын эмчийн мэргэжлийн тусгай зөвшөөрөл	-	Хөдөө аж ахуй, хүнсний газар		
50.		мэргэжлийн загас агнуурын тусгай зөвшөөрөл	1 жилээс илүүгүй	Хөдөө аж ахуй, хүнсний газар	Хүрээлэн буй орчны газар	Загас агнуурын тухай
51.		тэжээл боловсруулах тусгай зөвшөөрөл	-	Мал эмнэлэг, хүнсний газар	Хөдөө аж ахуй, хүнсний газар	Тэжээлийн тухай
52.	Хэвлэл мэдээлэл	хэвлэл мэдээллийн үйлчилгээний тусгай зөвшөөрөл	10 хүртэлх жил	Хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах, техникийн хяналтын газар		Хэвлэл мэдээллийн үйлчилгээний тухай
53.	Эрүүл мэндийн үйлчилгээ	эм борлуулахад зуучлах тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Эм, эмийн хэрэгслийн газар		Эм, эмийн хэрэгслийн тухай
54.		эм үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Эм, эмийн хэрэгслийн газар		Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөлөх бодис, тэдгээрийн бэлдмэлийн тухай Эм, эмийн хэрэгслийн тухай
55.		эмийн бөөний худалдаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Эм, эмийн хэрэгслийн газар		Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөлөх бодис, тэдгээрийн бэлдмэлийн тухай Эм, эмийн хэрэгслийн тухай
56.		эмийн сангийн тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Эм, эмийн хэрэгслийн газар	Эм, эмийн хэрэгслийн газар Хөдөө аж ахуй, хүнсний газар	Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөлөх бодис, тэдгээрийн бэлдмэлийн тухай Эм, эмийн хэрэгслийн тухай
57.		эрүүл мэндийн үйлчилгээ үзүүлэх тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Эрүүл мэндийн газар		Эмнэлгийн үйлчилгээ үзүүлэх байгууллагын тухай
58.		эс, эд, эрхтнийг хангах, боловсруулах	Хугацаагүй	Эм, эмийн хэрэгслийн газар		Хиймэл нөхцөлд бордоо, үр хөврөлийг хамгаалах тухай

		тусгай зөвшөөрөл			Эс, эд, эрхтний хангамж, боловсруулалт, шилжүүлэн суулгах тухай
59.	Эрчим хүч	дулаан хангамжийн чиглэлээр үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Эстониин өрсөлдөөний газар	Төвлөрсөн халаалтын тухай
60.		хий үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Эстониин өрсөлдөөний газар	Байгалийн хийн тухай
61.		цахилгаан эрчим хүчний үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл	Хугацаагүй	Эстониин өрсөлдөөний газар	Цахилгаан эрчим хүчний зах зээлийн тухай
62.		шингэн түлш боловсруулах үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрөл	-	Татвар, гаалийн газар	

3.2. Үйл ажиллагааны мэдэгдлийн төрлүүд, хугацаа, тэдгээрийг олгодог, хянадаг байгууллагууд

№	Салбар	Зөвшөөрлийн төрөл	Хугацаа	Олгодог байгууллага	Төрийн хяналт тавьдаг байгууллага	Холбогдох хууль
1.	Аж үйлдвэр	үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааны мэдэгдэл	-	Хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах, техникийн хяналтын газар		Суурилуулалтын аюулгүй ажиллагааны тухай
2.	Аялал жуулчлал	аялал жуулчлалын үйл ажиллагааны мэдэгдэл	-	Хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах, техникийн хяналтын газар		Аялал жуулчлалын тухай Үүргийн тухай
3.	Байгаль орчин	түрс эргэлтэд оруулах үйл ажиллагааны мэдэгдэл	-	Хүрээлэн буй орчны газар		Байгаль хамгаалах тухай Улсын төлбөрийн тухай
4.		хог хаягдлын менежментийн мэдэгдэл	-	• Хүрээлэн буй орчны газар • орон нутгийн байгууллага		Хог хаягдлын тухай
5.	Барилга	барилгын салбарын үйл ажиллагааны мэдэгдэл	-	Хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах, техникийн хяналтын газар	Хэрэглэгчийн эрхийн хамгаалах, техникийн хяналтын газар Төрийн хяналт тавих газар Тээврийн	Барилгын тухай

				газар		
6.	Боловсрол	насанд хүрэгчдийн мэргэшүүлэх сургалтын үйл ажиллагааны мэдэгдэл	байгууллагын төрлөөс хамаарч хугацаа янз бүр	Боловсрол, шинжлэх ухааны яам		Насанд хүрэгчдийн боловсролын тухай
7.	Мэдээлэл, харилцаа холбоо	шуудангийн үйл ажиллагааны мэдэгдэл	-	Эстониин өрсөлдөөний газар		Шуудангийн үйлчилгээний тухай
8.		харилцаа холбооны үйлчилгээ эрхлэх мэдэгдэл	-	Хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах, техникийн хяналтын газар		Цахим харилцааны тухай
9.	Хоол хүнс	хүнсний бүтээгдэхүүн эргэлтэд оруулах үйл ажиллагааны мэдэгдэл	-	Хөдөө аж ахуй, хүнсний газар		Хүнсний тухай
10	Хөдөө аж ахуй	тариалангийн материал нийлүүлэх үйл ажиллагааны мэдэгдэл	-	Хүрээлэн буй орчны газар		Ургамал үржүүлэх, сорт хамгаалах тухай Ургамал хамгаалах тухай
11		газар нөхөн сэргээх үйл ажиллагааны мэдэгдэл	-	Хөдөө аж ахуй, хүнсний газар		Газрын нөхөн сэргээлтийн тухай
12		ургамлын бүртгэл хийх үйл ажиллагааны мэдэгдэл	-	Хөдөө аж ахуй, хүнсний газар		Ургамал үржүүлэх, сорт хамгаалах тухай Ургамал хамгаалах тухай
13		ойн модны үрийг савлах үйл ажиллагааны мэдэгдэл	-	Хүрээлэн буй орчны газар		Ургамал үржүүлэх, сорт хамгаалах тухай
14		тэжээл эргэлтэд оруулах үйл ажиллагааны мэдэгдэл	-	Хөдөө аж ахуй, хүнсний газар		Тэжээлийн тухай
15		бордооны менежментийн мэдэгдэл	-	Хөдөө аж ахуй, хүнсний газар		Бордооны тухай
16	Худалдаа	худалдаа эрхлэх мэдэгдэл	-	Хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах, техникийн хяналтын газар	Хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах, техникийн хяналтын газар Эрүүл мэндийн газар орон нутгийн байгууллага Татвар, гаалийн газар	Архины тухай Биоцидын тухай Нийтийн эрүүл мэндийн тухай Тамхи, тамхины бүтээгдэхүүний тухай Худалдааны тухай

					Хөдөө аж ахуй, хүнсний газар Хөдөлмөрийн хяналтын газар Хүрээлэн буй орчны газар	
17.	Хэвлэл мэдээлэл	аудио-визуал үйлчилгээний мэдэгдэл	Хугацаагүй	Хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах, техникийн хяналтын газар	Хэвлэл мэдээллийн үйлчилгээний тухай	
18.	Эрүүл мэндийн үйлчилгээ	хортон шавьжтай устгах үйл ажиллагааны мэдэгдэл	-	Эрүүл мэндийг хамгаалах	Биоцидын тухай	
19.		хөдөлмөрийн эрүүл мэндийн үйлчилгээний мэдэгдэл	-	Эрүүл мэндийн газар	Арилжааны тухай Хөдөлмөрийн эрүүл ахуй, аюулгүй байдлын тухай Хэмжилтийн тухай	
20.	Эртний хөшөө дурсгал хамгаалах	эртний хөшөө дурсгалыг хамгаалах үйл ажиллагааны мэдэгдэл	-	Түүх, соёлын дурсгалт зүйлийг хамгаалах газар	Эртний дурсгалт зүйлийг хамгаалах тухай	
21.	Эрчим хүч	байгалийн хий худалдаалах үйл ажиллагааны мэдэгдэл	-	Эстониин өрсөлдөөний газар	Байгалийн хийн тухай	
22.		цахилгаан эрчим хүч худалдаалах үйл ажиллагааны мэдэгдэл	-	Эстониин өрсөлдөөний газар	Цахилгаан эрчим хүчний зах зээлийн тухай	

UIN.MN
СУДАЛГААНЫ САН